

Gemensam årsrapport utredning och lagföring 2018

Utgivare: Polismyndigheten, Box 12256, 102 26 Stockholm och Åklagarmyndigheten, Box 5533, 114 85 Stockholm. Dnr: A579.501/2017, Saknr: 902 och ÅM2019-342.

Innehåll

Sammanfattning – hur har det gått?	3
Inledning.....	5
Uppdraget	5
Rapportens huvudsakliga struktur.....	5
Allmänna förutsättningar för verksamheten.....	6
Polis och åklagare i samverkan	9
Effektivare samverkan.....	9
Pågående gemensamt utvecklingsarbete	9
Resultat – utredning och lagföring	14
Ärendeutveckling	15
Lagföring.....	21
Handläggningstider	25
Allmänhetens förtroende och bemötandet av brottsutsatta	27
Särskilt viktiga samverkansområden.....	28
Bilaga 1 – Verksamhetsutfall per brottskategori.....	35
Bilaga 2 – Metoder och definitioner av centrala begrepp och resultat.....	37
Genomförande och metoder	37
Definitioner av centrala begrepp och resultat	37
Bilaga 3 - Brottindelning	41

Sammanfattning – hur har det gått?

Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten har i sina regleringsbrev för 2018 i uppdrag att gemensamt analysera och bedöma resultatet för verksamheten utredning och lagföring samt att redovisa de insatser som myndigheterna gemensamt har vidtagit, eller som pågår, i syfte att förbättra denna verksamhet.

För att gemensamt kunna bedöma och analysera det myndigheterna åstadkommit tillsammans är det nödvändigt att identifiera de indikatorer/nyckeltal som bäst beskriver hur myndigheterna har klarat uppdraget. Här följer en genomgång av det som Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten tillsammans anser är viktigt för att bedöma hur det gått under 2018.

Att det som kommer in tas om hand

De ärenden som kommer in till polisen hanteras antingen av polisen eller både av polis och av åklagare. Det sistnämnda sker antingen tillsammans och samtidigt i åklagarledda förundersökningar eller genom att slutförda polisledda förundersökningar redovisas till åklagare.

Inflödet av ärenden till polisen var oförändrat jämfört med 2017 och uppgick till drygt 1,2 miljoner ärenden. Vid slutet av året hade det totala antalet ärenden som var öppna hos polisen minskat. Antalet ärenden som varit öppna mer än 12 månader hade dock ökat något.

Av de ärenden som polisen avslutade 2018 hade förundersökning inletts i mindre utsträckning än 2017 (förundersökningsandel). Antalet ärenden som polisen redovisade till åklagare ökade med knappt 4 procent.

Totalt sett hanterades det som kom in under året. Arbetet med att minska de öppna ärendena, och då särskilt de äldre öppna ärendena, behöver dock fortsätta under 2019.

Att lagföring sker

Att brottsutredningar håller en god kvalitet och kan ligga till grund för lagföring är viktigt. Av de ärenden som polisen bearbetade under 2018 redovisades en högre andel (utredningsandel¹) till åklagarna än 2017. Även kvaliteten i utredningarna, lagföringskvoten, ökade, och är på en hög nivå. Under 2018 lagfördes fler personer för brott än året innan. En lång trend av minskat antal personer lagförda för brott bröts 2017.

Att det går rimligt fort

Den genomsnittliga tiden från det att förundersökning inleds, av åklagare eller polis, till det att en färdig utredning redovisas till åklagare ökade under året med 1 dag till 122 dagar. Åklagarnas tid för att fatta beslut i åtalsfrågan ökade också med 1 dag, från 16 till 17 dagar, men får alltså anses kort.

Den ökade medelgenomströmningstiden kan till viss del förklaras av det arbete som lagts ner på att minska antalet öppna ärenden. Polis och åklagare behöver fortsätta arbetet med att minska handläggningstiderna.

Att allmänheten känner förtroende och att brottsutsatta är nöjda med bemötandet

Den nationella trygghetsundersökningen (NTU) visar att förtroendet för rättsväsendet har ökat 2018 jämfört med 2017. Av befolkningen hade 47 procent ett stort förtroende för rättsväsendet, jämfört med 44 procent 2017. Förtroendet för polis och åklagare har ökat till 49 respektive 36 procent.

¹ Andel ärenden redovisade till åklagare av alla ärenden där förundersökning genomförts.

Av de personer som har utsatts för brott under de senaste tre åren och som varit i kontakt med polis har 44 procent en positiv erfarenhet av deras arbete. Det är något mindre andel än förra året.

Den gemensamma analysen och bedömningen

Utredningsresultatet förbättrades något under 2018 jämfört med 2017. Det är positivt att antalet ärenden som polisen redovisat till åklagare ökade under året. Sett över tid ligger emellertid redovisade ärenden på en låg nivå. Det är dock inte realistiskt att återgå till samma nivå som för tio år sedan, på grund av ändrade förutsättningar i omvärlden, förändrad brottsstruktur, andra arbets sätt och prioriteringar. Det är även positivt att antalet lagförda personer har ökat.

Det är också positivt att antalet öppna ärenden totalt sett minskade under året även om de fortsatt ligger på högre nivåer än normalt. Däremot ökade antalet ärenden som varit öppna mer än 12 månader. Samtidigt ökade genomströmningstiderna generellt. Till viss del beror det på arbetet som genomförts med att minska antalet öppna ärenden men polis och åklagare behöver fortsätta arbetet med att minska handläggningstiderna.

Det är positivt att förtroendet har ökat i den nationella trygghetsundersökningen. Samtidigt är det angeläget att polis och åklagare fortsätter sitt arbete för att ytterligare stärka förtroendet och öka nöjdhet hos allmänheten.

Åtgärder för att utveckla och förbättra

Regeringsuppdraget om förstärkt samverkan² har satt än mer fokus på vikten av att det gemensamma arbetet är effektivt och präglas av hög kvalitet. Uppdraget avslutades 28 februari 2018 och redovisades i maj 2018. I rapporten konstaterades bland annat att insatsen skapat goda förutsättningar för en fördjupad samverkan i framtiden, men att den i vissa avseenden kunde ha genomförts på ett bättre sätt. Att formerna och forumen för samverkan fortsätter att utvecklas är därför centralt. Av särskild vikt är att polis och åklagare fortsätter hålla fokus på att hantera inte bara det som kommer in utan även att minska antalet öppna ärenden.

Under 2018 fortsatte det gemensamma arbetet med att utveckla ärende- och brottsamordningen. Pilotprojektet har resulterat i att Polismyndigheten i samverkan med Åklagarmyndigheten kontinuerligt har identifierat brottsaktiva med syftet att avbryta pågående brottslighet, skapa trygghet eller inhämta underrättelsebaserad information.

En uppföljning av arbetssättet ”ett utvecklat bästa arbetssätt” som avser brott mot barn, våld i nära relation och sexualbrott mot vuxna och barn, slutfördes under 2018. Det konstaterades att införandet av gemensamma arbetsmetoder kräver långsiktigt arbete med kunskapsspridning och uppföljning och att löpande åtgärder för att öka kunskapen om och användningen av materialet därför kommer att vara nödvändigt lokalt och centralt.

² Gemensamt regeringsuppdrag om förstärkt samverkan som redovisades i maj 2018, diarienummer: Ju2017/01056/PO.

Inledning

Uppdraget

I den här rapporten redovisas Polismyndighetens och Åklagarmyndighetens bedömning av det gemensamma arbetet med utredning och lagföring i enlighet med återrapporteringskrav som lämnades av regeringen i december 2017 i respektive myndighets regleringsbrev för 2018. I regleringsbreven anges att Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten gemensamt ska analysera och bedöma resultatet för verksamheten utredning och lagföring. Även de insatser som myndigheterna gemensamt har vidtagit, eller som pågår, i syfte att förbättra brottsutredningsverksamheten ska redovisas. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Justitiedepartementet) senast den 29 mars 2019.

Rapportens huvudsakliga struktur

Rapporten ska spegla myndigheternas gemensamma arbete under 2018. Uppdraget är därmed avgränsat till att gälla verksamheten utredning och lagföring vilket påverkar omfattningen av vad som redovisas om utvecklingsåtgärder. Resultatredovisningen avser att täcka hela flödet från anmälan av brott till beslut om lagföring eller beslut som avslutar handläggningen.

Den som vill få en redovisning av de väsentligaste uppgifterna som ingår i respektive myndighets uppdrag hittar sådan information i årsredovisningarna för 2018.

Polis och åklagare i samverkan

Rapporten inleds med ett avsnitt där formerna för samverkan mellan polis och åklagare översiktligt beskrivs tillsammans med det utvecklingsarbete som bedrevs gemensamt under året.

Resultatet – hur det har gått för verksamheten

Hur det har gått för verksamheten är många gånger beroende av vilka förutsättningar som funnits. I rapporten redovisas resultaten av verksamheten samt analys och förklaringar till varför resultaten ser ut som de gör där sådana kunnat identifieras och bedöms relevanta. För att kunna bedöma och analysera det myndigheterna åstadkommit tillsammans är det nödvändigt att identifiera de indikatorer/nyckeltal som bäst beskriver hur myndigheterna har klarat uppdraget. Nedan följer en genomgång av det som Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten tillsammans tycker är viktiga bedömningsgrunder.

Att det som kommer in tas om hand

Förmågan att utreda brott är kopplad till att ärenden avarbetas i samma takt som det kommer in nya ärenden. För att kunna bedöma myndigheternas *ärendehantering* är därför utvecklingen av balanserna viktig, liksom hur många ärenden där förundersökning genomförs och redovisas. I analysen av balansutvecklingen är omfattningen av inflödet av ärenden en viktig faktor.

Att lagföring sker

Ett grundläggande syfte med strafflagstiftningen är att få medborgarna att avhålla sig från att begå brott. Om det ska vara verkningfullt så krävs att den kriminella handlingen med regelbundenhet leder till *lagföring*. Det finns många olika sätt att mäta hur framgångsrikt arbetet med att klara upp brott är. Omfattningen av *antalet* lagförda personer bedöms vara det mått som i sammanhanget bäst beskriver den nationella utvecklingen under ett år. I analysen av den utvecklingen är antalet ärenden redovisade till åklagare och utredningsandelen – andelen ärenden redovisade till åklagare av alla ärenden där förundersökning genomförts – viktiga. Även mått över antalet och andelen lagföringsbeslut, ställt i relation till alla åklagarbeslut, ingår i redovisningen. Andelen lagföringsbeslut i relation till alla beslut (lagföringskvot) används för att få en indikation på kvaliteten i förundersökningarna.

Att det går rimligt fort

Rimliga *handläggningstider*, det vill säga att utredning och lagföring inte tar onödigt lång tid, är viktigt för både misstänkta och brottsutsatta men också för att möjligheterna till bevisning inte ska hinna försämrats. En sen reaktion medför dessutom att kopplingen mellan den kriminella handlingen och lagföringen blir mindre tydlig.

Tiden det tar att utreda brott kan mätas på olika sätt. Tiden från det att ett ärende inkommer till polisen till dess att ärendet redovisas till åklagare speglar bäst tidsåtgången för brottsutredningar. Till den tiden ska beslutstiden hos åklagarna läggas för att man ska få en samlad bild av tiden för utredning.

Att allmänheten känner förtroende och att brottsutsatta är nöjda med bemötandet

Det är angeläget att de som utsatts för brott anser att de har fått ett professionellt bemötande av polis och åklagare, inte minst för *förtroendet* för vår verksamhet och därmed för benägenhet att anmäla brott och delta i brottsutredningar så att brott kan klaras upp. Det är också viktigt att allmänheten har förtroende för hur vi sköter vårt uppdrag – för den upplevda tryggheten, för regel efterlevnaden och för att undvika privata uppgörelser. Uppgifter om förtroende finns att hämta från Brottsförebyggande rådets (Brås) nationella trygghetsundersökning (NTU).

Att vi samverkar inom särskilt viktiga områden

Resultatet redovisar i huvudsak den totala utrednings- och lagföringsverksamheten. Det är dock skillnad på hur det har gått för verksamheten om det exempelvis är fler som lagförts för hastighetsöverträdelser eller fler som lagförts för sexualbrott. För vissa brottstyper är det extra viktigt att polis och åklagare har en god samverkan. Inte sällan är dessa brott även förknippade med särskilda utmaningar att utreda. Samtidigt finns det förväntningar hos såväl lagstiftaren, uttryckt genom exempelvis frister och återrapporteringskrav, som hos brottsutsatta och allmänhet i övrigt. För att kunna leva upp till detta behöver polis och åklagare ha ett nära samarbete och ett särskilt fokus på att utarbeta gemensamma metoder för den enskilda brottstypen.

Det finns några områden där det är särskilt viktigt att polis och åklagare samverkar och där brotten i mycket hög grad utreds gemensamt. I denna rapport är dessa

- sexualbrott
- brott mot barn
- förmågan att återta utbyte av brott och brottslig verksamhet (brottsutbyte).

Ett annat område är våld i nära relation. På grund av stora revideringar av brottskoder, där flera olika brott delas upp i olika relationskoder, kommer uppföljning av våld i nära relation inte att redovisas särskilt i denna rapport. Det kommer ytterligare stora revideringar under 2019 vilket gör att detta område blir svårt att följa upp under de närmaste åren.

Allmänna förutsättningar för verksamheten

Förändringar i verksamhetsresultat bedöms ofta i förhållande till utfallet föregående år. I ett sådant kort perspektiv kan ofta större omvärldshändelser eller interna förändringsarbeten ha en stor påverkan på verksamheten och dess resultat. Redovisningen behöver därför sättas i relation till sådana händelser eller förändringsarbeten som både i det korta och långa perspektivet kan påverka verksamhetsresultatet, såväl positivt som negativt.

Det är framförallt två sådana områden som behöver beaktas i redovisningen av resultatet. Dessa är

- den anmälda brottslighetens utveckling över tid
- skjutningar och andra grova brott.

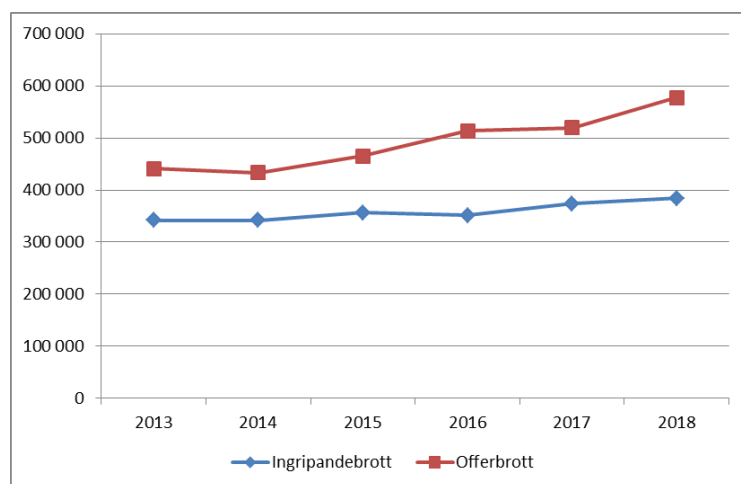
Den anmälda brottslighetens utveckling över tid

Brottsligheten, i form av anmälda brott har ökat något under de senaste fyra åren. Brottsligheten förändras också och det finns tydliga trender när det gäller brottslighetens struktur och omfattning. Dessa trender påverkar polisens verksamhet och resultat, och i förlängningen även Åklagarmyndighetens.

Jämfört med året innan ökade ingripandebrotten³ med ca 3 procent (se figur 1). För ingripandebrotten är det en mycket hög andel av de inkomna ärendena som redovisas till åklagare eftersom det där ofta finns en identifierad misstänkt person. När inflödet av ingripandebrott ökar, ökar samtidigt antalet ärenden redovisade till åklagare i betydligt större omfattning än vid ökning av inflödet för andra typer av brott.

Att antalet ingripandebrott ökat kan ha flera orsaker. En kan vara en ökad aktivitet från polisens sida vilket är fallet inom brottskategorin trafikbrott. Denna ökade aktivitet ligger också i linje med medborgarnas önskan och upprättande av medborgarlöften inom dessa områden.

Figur 1. Antalet anmälda brott till polisen avseende ingripandebrott och offerbrott 2013-2018

Offerbrotten⁴ ökade kraftigt (+ 11,2 %, se figur 1) jämfört med 2017. Det är framför allt datorbedrägeri och utpressning, men även andra brott i brottskategorin bedrägeribrott m.m. som ökat. Se ytterligare förklaring till detta under avsnittet *Resultat – utredning och lagföring och Ärendeutveckling*.

Förutsättningarna för att klara upp brott varierar

Det finns ett antal faktorer som påverkar möjligheten att redovisa och klara upp brott. En sådan faktor är att brottskategorierna och brotten i de olika brottskategorierna har olika karaktär. Olika karaktär kan vara att det vid dessa typer av brott ofta finns gärningsperson och vittnen redan i utgångsläget medan det i andra fall saknas vilket påverkar resultatet.

En annan faktor att ta hänsyn till är att polis och åklagare varken kan eller ska utreda alla anmälda brott. Det finns en rad orsaker till detta. En förundersökning behöver inte inledas om det till exempel är uppenbart att brottet inte går att utreda. Det är heller inte alltid motiverat, till exempel av processekonomiska skäl, att lägga ned stora utredningsresurser på att utreda alla brott. Vissa brott kan vara så genuint svårlösta att de åtgärder och resurser som skulle krävas för en utredningsframgång inte står i rimlig proportion till brottets allvarlighetsgrad. Ibland är det inte ens teoretiskt möjligt att klara upp ett brott, till exempel vid påhittade brottsanmälningar.

³ Med ingripandebrott menas de brott som vanligtvis upptäcks genom spaningsinsatser från exempelvis polis. I detta exempel har narkotikabrott, trafikbrott, butikstillgrepp och övriga specialstraffrättsliga brott använts.

⁴ Offerbrott är exempelvis våldsbrott, övriga brott mot person, bedrägeribrott m.m. vilka också använts som illustration i figur 1.

Förändringar i utredningsresultatet beror inte bara på vad som händer inom myndigheterna, utan också på vad som händer i omvärlden. Det är relativt vanligt att förändringar i utredningsresultat beror på faktorer som i varierande grad är svåra eller omöjliga för polisen eller Åklagarmyndigheten att påverka. Det kan exempelvis vara förändringar i brottsstruktur, brottsmodus eller anmälningsbenägenhet.

Mer om förutsättningar att klara upp brott, brottets karaktär och uppklaringsbarhet finns att läsa i tidigare gemensamma rapporter från Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten.⁵

Skjutningar⁶

Polisens statistik visar att det under 2018 genomfördes 306 skjutningar i Sverige. Jämfört med året innan minskade antalet skjutningar och även antalet skadade. Antalet avlidna ökade dock. Antalet skjutningar ligger fortfarande på höga nivåer och en så stor mängd grova brott binder stora resurser såväl från utredningsverksamheten, vilket påverkar båda myndigheterna, som från polisens brottsförebyggande verksamhet. Det är en bidragande orsak till att andra grova våldsbrott inte kan utredas i önskvärd takt.

⁵ Exempelvis *Gemensam årsrapport utredning och lagföring 2014, Polismyndighetens och Åklagarmyndighetens gemensamma redovisning av resultatet avseende utredning och lagföring enligt regleringsbrevets återrapporteringskrav*. Dnr: A001.274/2014, ÅM-A 2015/0334.

⁶ En bekräftad skjutning är att det avfyrats projektiler med krutladdat vapen och det finns spår efter detta i form av kulor, hylsor eller skador på material eller personer som kommer av beskjutningen, alternativt att det finns fler än ett oberoende ögonvittne till skjutningen. Skjutningen måste också vara icke-legal och inte uppenbart oavsiktlig.

Polis och åklagare i samverkan

Effektivare samverkan

Ökad samverkan mellan myndigheter väntas leda till ökad effektivitet. Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten samverkar i en rad frågor. Inför bildandet av Polismyndigheten förändrade Åklagarmyndigheten sin organisation så att den överensstämmer med polisens regioner, vilket bland annat syftade till förbättrade förutsättningar för samverkan. Samverkan har nu funnit sina former på samtliga nivåer, men det sker kontinuerligt diskussioner kring hur den kan bli än mer konstruktiv och givande. Bland annat inleddes under 2018 en översyn av de statistikverktyg som Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten gemensamt tagit fram. Vidare diskuterade vi under året behovet av ett intensifierat gemensamt arbete mot brottsaktiva personer. De diskussionerna har gett avtryck i respektive myndighets verksamhetsplan för 2019.

På den centrala nivån finns flera fasta strukturer för insyn och ömsesidig påverkan, exempelvis ett samverkansråd för regelbunden diskussion av bland annat problemområden, rutinfrågor och operativa utvecklingsfrågor samt åklagarmedverkan i Polismyndighetens nationella operativa ledningsgrupp och i operativa rådet⁷. Cheferna för respektive myndighet träffas regelbundet för diskussion och inriktning i gemensamt angelägna frågor. Myndigheterna samverkar också på nationell nivå genom sina respektive utvecklingscentrum.

I den regionala samverkan kan särskilt nämnas de regionala samverkansråden och andra strukturer som framför allt avser att realisera satsningen mot organiserad brottslighet. Samverkan sker även vid ärende- och brottsamordning⁸ samt gällande brottsbekämpningen i särskilt utsatta bostadsområden. Ledningen för Polismyndighetens regioner respektive åklagarnas områden träffas regelbundet för diskussion och inriktning i gemensamma angelägna frågor.

Sedan länge är den lokala samverkan omfattande. Polisområdena och åklagarkamrarna har en strukturerad samverkan, bland annat behandlas frågor om uppföljning och utveckling på återkommande möten på chefsnivå. Utöver samarbetet i de enskilda ärendena sker vidare systematisk återkoppling och samverkan mellan åklagare och olika grupper av utredare och andra polisfunktioner.

Pågående gemensamt utvecklingsarbete

I följande avsnitt redovisas några av myndigheternas gemensamma utvecklingsarbeten och insatser som gjorts eller pågår för att förbättra brottsutredningsverksamheten. Dessutom pågår arbete inom respektive myndighet i syfte att utveckla den egna verksamheten.

Regeringsuppdrag om förstärkt samverkan

I februari 2017 uppdrog regeringen till Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten att ytterligare förstärka sin samverkan i det brottsutredande arbetet. Uppdraget innebar bland annat att Åklagarmyndigheten skulle stötta Polismyndigheten med åklagarresurser. Syftet var dels att öka produktionen av ärenden som redovisas till åklagare, dels att minska antalet ärenden i balans. Uppdraget avslutades 28 februari 2018 och redovisades i maj 2018. I rapporten konstaterades bland

⁷ Operativa rådet har i uppgift att prioritera den nationella strategiska inriktningen samt att besluta om användandet av aktionsgrupperna och andra multidisciplinära resurser i enskilda insatser. Rådet består av chefer från Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Kustbevakningen, Tullverket, Försäkringskassan, Migrationsverket och Arbetsförmedlingen.

⁸ Brottsamordning är systematiska analyser av brott för att identifiera mönster och tillvägagångssätt och därefter jämföra spår och annan information från brottsplatser för att undersöka om det finns gemensamma faktorer som kan tala för till exempel samma gärningsman. Ärendesamordning omfattar bland annat att ärenden mot samme misstänkte ska samordnas och utredas samtidigt.

annat att insatsen skapat goda förutsättningar för en fördjupad samverkan i framtiden, men att den i vissa avseenden kunde ha genomförts på ett bättre sätt.

Verktyg för gemensam uppföljning

Polismyndighetens uppföljning baseras på ärenden, medan åklagarnas baseras på brottsmisstankar. I många hänseenden har det därför saknats en gemensam lägesbild att utgå från när verksamhetens resultat diskuterats.

Ett gemensamt statistiskt uppföljningsverktyg, den så kallade Påken (Polis – Åklagare – Kvalitet), togs fram under 2015. Där redovisas volymer, genomströmningstider och lagföring för grupper av brottstyper uppdelat på polisleda och åklagarleda brottsmisstankar. Under 2016 utvecklades verktyget för att ge ytterligare möjligheter att ta fram statistik på polisområdesnivå. Statistiken används i dag som ett komplement till respektive myndighets befintliga uppföljning.

Ytterligare ett gemensamt uppföljningsverktyg har utvecklats som redovisar bland annat inkomna ärenden, andel öppna ärenden (även äldre än sex månader) och lagföringsmätt totalt och per polisregion. Uppgifterna tas fram varje månad och skillnaden jämfört med samma månad året innan redovisas. Verktyget har varit uppskattat för att kunna följa arbetet enligt regeringsuppdraget om förstärkt samverkan och har kommit till fortsatt användning även sedan uppdraget avslutats.

Under 2018 inleddes en myndighetsgemensam översyn av dessa uppföljningsverktyg. Avsikten är att föra samman de två produkterna till en och att den nya produkten ska kunna ge såväl en totalbild av myndigheternas gemensamma resultat som möjligheten att analysera resultaten på polisregions- och polisområdesnivå samt för olika brottstyper.

Nationella beredningsgruppen

Under nationella operativa avdelningens (Noas) ledning finns en särskild nationell beredningsgrupp med representanter från olika delar av Polismyndigheten samt från Åklagarmyndigheten och Brottsförebyggande rådet (Brå).

I november 2018 togs beslut om att förtydliga uppdraget för gruppen. I beslutet framhölls vikten av att beredningsgruppen är sammansatt så att den har förmågan att utifrån ett helhetsperspektiv bedöma och analysera regionernas utveckling inom utredning och lagföring samt kunna initiera åtgärder inom områden där det finns utmaningar. Gruppen har bland annat till uppgift att följa utvecklingen av verksamhetsresultaten och bidra med analyser av orsaker samt föreslå regionala och nationella förbättrings- och utvecklingsbehov till nationella operativa ledningsgruppen (Nolg).

En kontinuerlig diskussion om hur utredningsverksamheten kan förbättras sker i gruppen. Likaså tas goda exempel fram och sprids i hela landet. Bland dessa kan nämnas att ärende- och brottsamordningen, med fokus på brottsaktiva, har utvecklats vidare och särskilda insatser har genomförts för att få ned ärendebalanserna. Ett annat gemensamt arbete som inleddes under året, är att minska antalet kompletteringar⁹, i syfte att effektivisera utredningsprocessen.

Resultatanalysforum

I resultatanalysforum analyseras utvecklingen av polisens resultat löpande under året. I forumet diskuteras även metoder för uppföljning och analys. Forumet leds av polisens ekonomiavdelning och består av representanter (främst controllers/analytiker) från samtliga polisregioner, de flesta av de nationella avdelningarna samt från Brå och Åklagarmyndigheten.

Under 2018 diskuterades bland annat ärende- och brottsamordning, Brås uppdrag om resultatmätt och uppföljning i rättskedjan, utvecklingsprojekt om en ändamålsenlig uppföljning, behov av

⁹ Med komplettering menas att någonting saknas i förundersökningen för att åklagare ska kunna arbeta vidare med den, det kan exempelvis vara bevis, förhör m.m.

fortsatt utveckling av uppföljningen, uppföljning i det så kallade VEK¹⁰-perspektivet och utlämnande av data till media m.fl.

I arbetet med att bedöma polisens resultat har dessa diskussioner, kunskapsutbyten och uppdrag som genomfördes varit till stöd och hjälp.

Ärendesamordning – brottsaktiva

Under våren 2018 inleddes ett pilotprojekt med nationella ärendesamordningsmöten. Pilotprojektet har resulterat i att Polismyndigheten i samverkan med Åklagarmyndigheten kontinuerligt har identifierat brottsaktiva med syftet att avbryta pågående brottslighet, skapa trygghet eller inhämta underrättelsebaserad information. Med termen *brottsaktiv* menas individer som har minst nio öppna misstankar totalt i minst två ärenden. En del av arbetet inom ramen för det nationella ärendesamordningsforumet är att utarbeta en nationell utredningsstrategi.

Ett utvecklat bästa arbetssätt

Myndigheternas gemensamma projekt *Brott mot barn, våld i nära relation och sexualbrott mot vuxna och barn – ett utvecklat bästa arbetssätt* har följts upp med avseende på hur arbetssättet har införts i olika delar av polisens och åklagarens arbete. En rapport slutfördes under 2018. I rapporten redovisades bland annat att arbetsmetoden helt eller delvis fått genomslag i den dagliga åklagarverksamheten och att polisorganisationen fortsatt arbetar med att sprida kunskap om arbetsmetoden. Vidare konstaterades att införandet av gemensamma arbetsmetoder kräver långsiktigt arbete med kunskapsspridning och uppföljning. Det kommer därför att vara nödvändigt med löpande åtgärder – lokalt och centralt – för att öka kunskapen om och användningen av materialet.

Snabbare lagföring

Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten bedriver tillsammans med andra myndigheter inom rättsväsendet ett försöksprojekt som med bibehållen rättssäkerhet och kvalitet ska leda till snabbare lagföring av brott. Projektet omfattar de brott där polis kommer till brottsplatsen eller påträffar den misstänkta personen och där utredningen kan slutföras inom kort tid. Brott som kan omfattas är exempelvis stöld i butik, narkotikabrott, olovlig körning och rattfylleri. Försöksprojektet, som inledningsvis har omfattat tre lokalpolisområden och två åklagarkammare i Stockholm, fortskred under 2018 och utökades genom att man bland annat införde så kallad tillgänglighetsdelgivning.

Forensisk verksamhet

Den forensiska verksamheten är en viktig förutsättning för den utredningsverksamhet som polis och åklagare bedriver. Genom teknisk information och bevisning stöttar den forensiska verksamheten rättsväsendets aktörer genom att ge svar på frågor om samband och om en händelses förlopp.

För att kunna minska handläggningstiderna för forensiska undersökningar i mål med häktade personer krävs en väl utvecklad samverkan mellan nationellt forensiskt centrum (NFC), och Åklagarmyndigheten och Polismyndighetens utredningsverksamhet. Under 2018 ägde tre samverkansmöten rum och deltog gjorde Åklagarmyndigheten, NFC och nationella operativa avdelningen (Noa) vid Polismyndigheten.

Vid dessa möten betonades särskilt hur metodutvecklingen inom NFC kan förbättras, hur åklagarna och de polisiära förundersökningsledarna kan förbättra sina beställningar av kriminaltekniska undersökningar samt vikten av att avbeställa undersökningar som inte längre är påkallade.

Under 2018 deltog Åklagarmyndigheten även vid mötet vid Forensiska rådet.

¹⁰ Verksamhet, ekonomi och kompetens.

Kompetensutveckling

En satsning har genomförts inom Polismyndigheten för att få en gemensam kompetens hos myndighetens förundersökningsledare. Antalet utbildningsplatser har utökats och behovet för kommande tre till fem år inventerades inom respektive polisregion under hösten 2018. Den nationella förundersökningsledarutbildningen uppdateras fortlöpande med aktivt biträde av representanter från Åklagarmyndigheten för att upprätthålla en hög kvalitet.

De polisiära förundersökningsledarna erbjuds också kontinuerligt praktikplatser vid Åklagarmyndigheten som åtagit sig att bereda ca 200 platser per år. Samverkan och återkoppling från åklagare till polisen sker regelbundet på både regional och lokal nivå för att utveckla verksamheten och höja kvaliteten. Flera åklagarområden har till exempel mängdbrottsnätverk som används i kontakten med polisen, vilket medfört effektivare och mer strukturerad samverkan. Myndigheterna erbjuder vidare regelmässigt varandra platser vid utbildningar och andra forum för erfarenhetsutbyte inom olika områden.

Samordningsfunktion mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Regeringen har beslutat att det inom Polismyndigheten från 2018 ska finnas en samordningsfunktion för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Funktionen ska bland annat fungera som ett forum för informationsutbyte och kunskapsöverföring för tillsynsmyndigheter. Den består av representanter för Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och en rad andra myndigheter.

Under 2018 bedrevs ett arbete för att bygga upp verksamheten samt ta fram modeller och arbetsprocesser för arbetsgrupperna. Dessutom pågick aktiviteter för att öka informationsspridningen till verksamhetsutövare.

Bekämpa sexuella övergrepp mot barn

Under våren 2018 slutredovisade Polismyndigheten genomförda och planerade åtgärder i regeringsuppdraget *Bekämpa sexuella övergrepp mot barn*. Regeringsuppdraget genomfördes i nära samverkan med bland andra Åklagarmyndigheten. Bland åtgärderna återfinns ökad samverkan i operativa ärenden mellan Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten.

Åtgärder för att förbättra arbetet med att utreda våldtäkter, andra sexualbrott och brott mot barn

Under 2018 genomförde Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten en djupare genomlysning av våld i nära relation och sexualbrott mot vuxna. Man tittade på hela processen från anmälan till dom eller nedläggning. Arbetet presenterades i en rapport i februari 2019.¹¹

En viktig iakttagelse är att det vid våldtäktsärenden är särskilt viktigt att tidigt begära att ett målsägandebiträde förordnas. Det nytillkomna kravet, att en framställan om förordnande av målsägandebiträde ska göras omedelbart, har uppmärksammats i Åklagarmyndighetens och Polismyndighetens projekt om en översyn och modernisering av metodstödet *Ett utvecklat bästa arbetsätt för våld i nära relationer, brott mot barn samt sexualbrott mot barn och vuxna*. Vidare utarbetade myndigheterna tillsammans under 2017–2018 en handledning för polis och åklagare vid planering och genomförande av förhör med barn och förhör med vuxna som har osynliga funktionsnedsättningar. Handledningen är en praktiskt inriktad vägledning för planering och genomförande av sådana förhör, inte minst ur ett bemötandeperspektiv. Arbetet startades eftersom det tidigare i stort sett saknats handledning för att hålla förhör och möta vuxna med någon form av osynlig funktionsnedsättning.

¹¹ Våldsbrott i nära relationer och sexualbrott mot vuxna – En gemensam granskning av polisens och åklagarens handläggning. Dnr A252.474/2018.

Köp av sexuell tjänst

Sedan 2016 genomför polisen under nationell operativ ledning särskilda insatsveckor mot *människohandel för sexuella ändamål, koppleri, köp av sexuell tjänst och köp av sexuell handling av barn m.m.* Målsättningen är att genomföra minst fyra insatser per år i samarbete med polisregionerna. I arbetet ingår kompetenshöjande insatser tillsammans med lokal polis och representanter från Åklagarmyndigheten samt socialtjänsten. Bland annat tas frågor upp om relevant lagstiftning, operativa åtgärder, hemliga tvångsmedel, internetspaning och bemötande av individer i prostitution.

Resultat – utredning och lagföring

I avsnittet redovisas utfallet för verksamheten utredning och lagföring för Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten.

De huvudsakliga mått som används i denna rapport framgår av tabell 1. För mer information se bilaga 2.

Polisens och Åklagarmyndighetens mått vad gäller antal är inte direkt jämförbara. Polisen redovisar ärenden medan Åklagarmyndigheten redovisar brottsmisstankar. Ett ärende kan innehålla flera brott och ett brott kan avse flera misstänkta personer. För varje misstänkt person kan det finnas en eller flera brottsmisstankar. Ett redovisat ärende hos polisen motsvarar ungefär 1,5–2 inkomna brottsmisstankar hos Åklagarmyndigheten. Denna kvot varierar dock mellan olika brottkategorier och mellan olika tidsperioder.

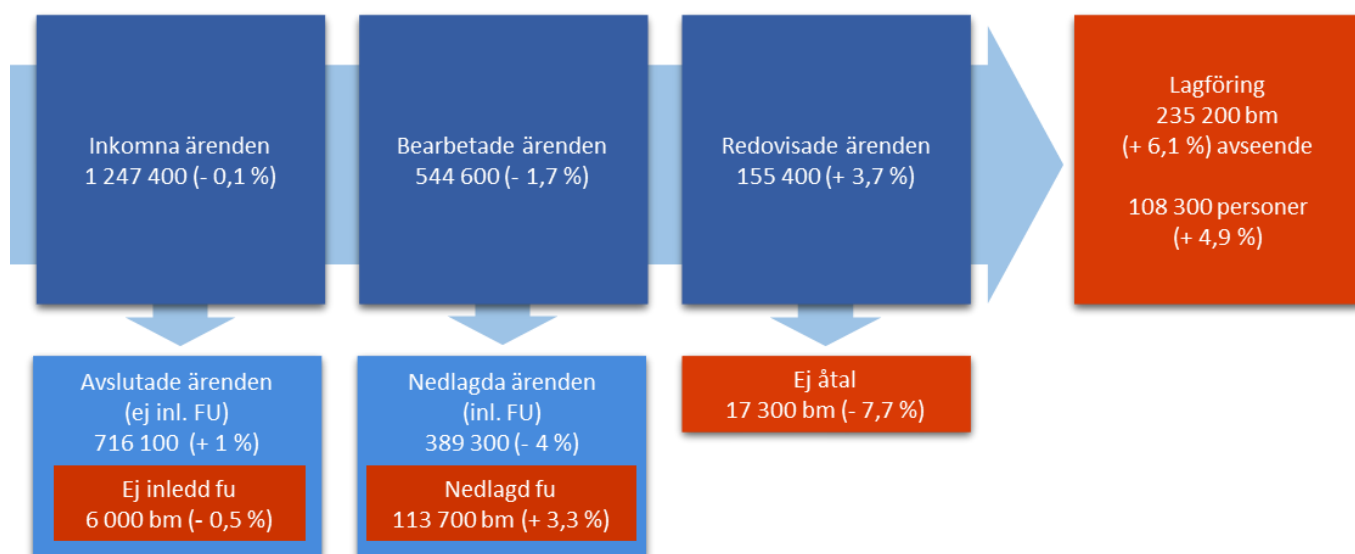
Tabell 1. Övergripande resultatmått för Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten 2016–2018

	(Källa)	2016	2017	2018	Förändring 2017–2018
Inkomna ärenden till polisen	(P)	1 247 777	1 249 154	1 247 382	-0,1%
Bearbetade ärenden	(P)	522 441	554 047	544 617	-1,7%
Ärenden redovisade till åklagare ¹	(P)	145 365	149 819	155 352	3,7%
Utredningsandel (andel ärenden redovisade till åklagare av bearbetade ärenden)	(P)	27,8%	27,0%	28,5%	1,5 %-enheter
Antal inkomna brottsmisstankar till åklagare	(ÅM)	408 744	422 452	437 226	3,5%
Öppna ärenden totalt (både åklagar- och polisleda FU)	(P)	157 032	154 265	152 875	-0,9%
Lagföringsbeslut av åklagare ²	(ÅM)	227 802	221 628	235 155	6,1%
Antal personer med lagföringsbeslut ²	(ÅM)	102 083	103 280	108 310	4,9%
Andel brottsmisstankar som lett till lagföring ²	(ÅM)	63,1%	62,2%	63,2%	1 %-enhet
Lagföringskvot (andel positiva lagföringsbeslut av beslutade brottsmisstankar) ²	(ÅM)	93,1%	92,2%	93,1%	0,9 %-enheter
Medelgenomströmningstid (dagar) för ärenden redovisade till åklagare	(P)	113	121	122	1 dag
Genomströmningstid (från färdigt fu-protokoll till åklagarbeslut)	(ÅM)	15	16	17	1 dag

¹ Antal slutredovisade ärenden med inledd förundersökning (FU) eller där förenklat redovisningsförfarande till åklagare (RB 23:22 m.m.) använts.

² Med lagföring och lagföringsbeslut avses åklagares beslut om åtal, strafföreläggande, åtalsunderlåtelse och företagsbot.

Figur 2. Flöde över Polismyndighetens och Åklagarmyndighetens utredningsprocess 2018 – från inkommet ärende till beslut om åtal (antal avrundat till närmaste 100-tal)

Blått visar polisens ärenden. Rött visar brottsmisstankar (bm) där åklagare fattat beslut. Åklagarbeslut i skeden innan redovisning utgör delmängder av polisens ärenden.

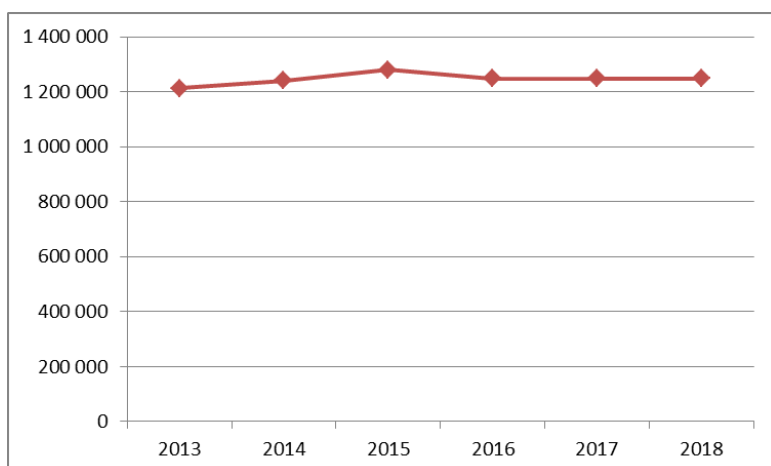
Ärendeutveckling

- Inflödet (ärenden) till polisen var i stort sett oförändrat, 1 247 400. Bedrägeribrott, skadegörelsebrott och narkotikabrott ökade medan tillgrepsbrott (exkl. i butik) och tillgrepp i butik minskade.
- Förundersökningsandelen (andel bearbetade ärenden av alla avslutade ärenden) minskade marginellt, till 43 procent. Antalet bearbetade ärenden var 544 600.
- Utredningsandelen (andelen ärenden redovisade till åklagare av bearbetade ärenden) ökade och antalet ärenden redovisade till åklagare ökade med knappt 4 procent.
- Inflödet av brottsmisstankar till åklagare ökade med 3,5 procent till 437 200. Störst var ökningen för bedrägeribrott m.m. och övriga specialstraffrättsliga brott.
- Öppna ärenden totalt minskade medan äldre öppna ärenden ökade. Hos Åklagarmyndigheten ökade dock antalet brottsmisstankar under utredning (åklagarledda).

Inkomna ärenden till polisen

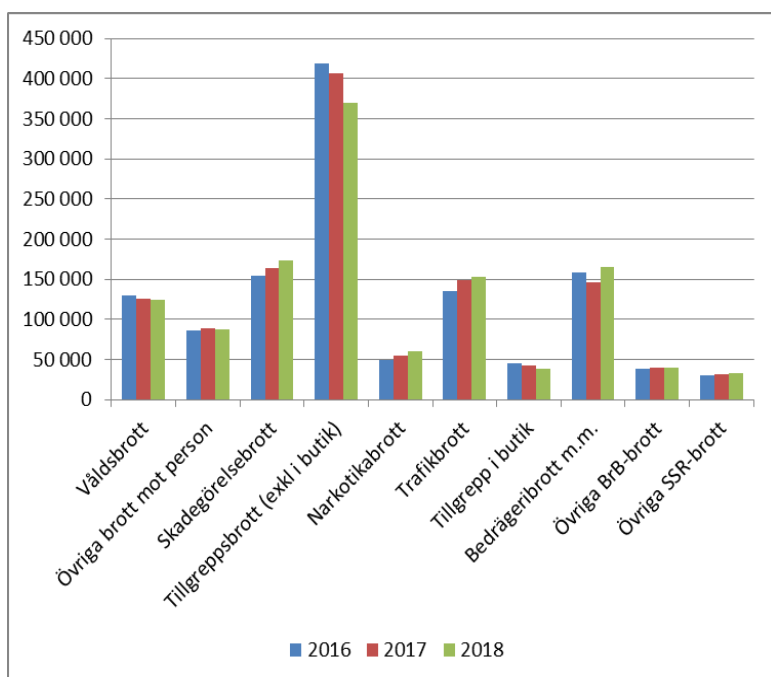
Under 2018 inkom drygt 1 247 000 ärenden vilket i stort sett är oförändrat (- 1 772, - 0,1 %) jämfört med 2017. Även om antalet inkomna ärenden totalt var oförändrat, skedde det relativt stora förändringar i flera av brottskategorierna under året.

Figur 3. Antalet till polisen inkomna ärenden 2013–2018

De brottskategorier som har ökat mest är bedrägeribrott m.m., narkotikabrott och skadegörelsebrott, och de som minskat mest är tillgrepsbrott (exkl. i butik) och tillgrepp i butik.

Figur 4. Antalet till polisen inkomna ärenden per brottskategori, 2016–2018

Ökningen av antalet inkomna ärenden avseende bedrägeribrott m.m. (+ 18 945, + 12,9 %) kopplas till utpressningsmejl, där avsändarna hävdar att de har dokumenterat den utsattes internetaktiviteter och kräver lösensumma för att inte sprida innehållet vidare.

Det har även skett en kraftig ökning i brottskoden med den största ärendevolymen – bedrägeri, datorbedrägeri. Brottskoden består huvudsakligen av olika former av identitetsintrång, till viss del genom kreditköp i andra personers namn, men framför allt genom Card Not Present¹²-bedrägerier där stulna kortuppgifter används för köp online.

Av narkotikabrottsärendena (+ 5 017, + 9,1 %) var det framför allt brott mot narkotikastrafflagen avseende innehav och bruk som antalsmässigt ökade. Detta är en konsekvens av en ökad aktivitet

¹² Kontokortsköp där kunden inte visar upp det materiella kortet för säljaren, till exempel vid köp på internet.

från polisens sida bland annat på grund av arbetet med medborgarlöften och arbetet i de utsatta områdena där brottsligheten till stor del är narkotikadrivnen. Ökningen avser samtliga polisregioner förutom Nord där antalet inkomna ärenden minskade.

Under året ökade antalet inkomna skadegörelsebrottsärenden (+ 9 481, + 5,8 %). Ökningen omfattar både klotter och annan skadegörelse. Inflödet av skadegörelsebrott varierade dock kraftigt under året på grund av förändrade anmälningsrutiner som användes av framför allt lokaltrafikföretag i polisregion Stockholm, som är den region där huvuddelen av ökningen skedde och där flest skadegörelsebrottsärenden har inkommit (närmare 57 % av ärendena).

Antalet inkomna tillgreppsbrott (exkl. butik) (- 9,1 %, - 36 841) har minskat under en längre tid. År 2004 inkom det exempelvis ca 565 000 ärenden, att jämföra med knappt 370 000 under 2018, vilket är en minskning med 35 procent. Minskningen av tillgreppsbrotten omfattar en stor majoritet av brottskoderna i brottskategorin. De antalsmässigt största minskningarna avser olika typer av stöld genom eller utan inbrott, fickstöder samt stöder ur eller från motordrivna fordon.

Minskningen av inkomna ärenden avseende tillgrepp i butik (- 8 %, - 3 384) omfattar samtliga polisregioner och var procentuellt störst i polisregionerna Mitt och Stockholm. Förändringen beror främst på en minskad anmälningsbenägenhet.¹³ En ytterligare påverkansfaktor är att Polismyndigheten i delar av landet arbetar enligt metoden *Trygg i butik*, en metod som används för att minska antalet stöder ur butik. Syftet är att skapa en närmare samverkan mellan näringsidkare och polis för ett effektivare brottsförebyggande arbete.

Antalet inkomna våldsbrottsärenden minskade marginellt, med ca 1 procent (- 807). Minskningen omfattar alla polisregioner utom Mitt, Stockholm och Öst. Det rör främst olika typer av misshandelsbrott. När det gäller de olika brottstyperna inom våldsbrott är förändringarna i allmänhet inte särskilt stora jämfört med 2017. De procentuellt största förändringarna har skett avseende dödligt våld (fullbordat mord eller dråp) som ökade med ca 9 procent, och rån med skjutvapen som ökade med ca 11 procent. Den antalsmässigt största förändringen har skett avseende misshandel, ej grov, som minskade med ca 2 procent (- 1 090).

Andel ärenden där förundersökning genomförts

Förundersökningsandelen (andel bearbetade ärenden av alla avslutade ärenden) minskade något under 2018. Under perioden 2013–2014 var förundersökningsandelen i medeltal 44 procent. Under 2015–2016 minskade den och låg på ca 42 procent. Åren 2017–2018 ökade den och uppgick till 44 procent. Förundersökningsandelen har minskat i samtliga brottskategorier utom tillgrepp i butik. Den har framför allt minskat för bedrägeribrott m.m. och övriga specialstraffrättsliga brott.

Ärenden redovisade till åklagare

Antalet ärenden redovisade till åklagare ökade något (+ 5 533, + 3,7 %) under 2018 och uppgick till ca 155 400. Mellan åren 2009 och 2016 minskade antalet ärenden redovisade till åklagare med 34 procent, från knappt 219 000 ärenden till drygt 145 000 ärenden. Under 2017 och 2018 ökade dock ärenderedovisningen igen.

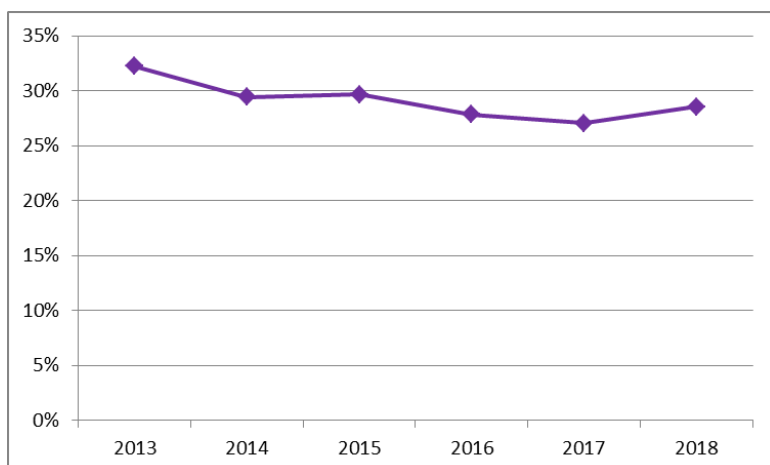
Även om antalet ärenden redovisade till åklagare totalt ökade finns det relativt stora variationer inom de olika brottskategorierna. De brottskategorier som antalsmässigt ökat mest är narkotikabrott, trafikbrott och i viss mån även övriga brott mot person (+ 6–14 %).

En minskning har skett i tre av tio brottskategorier, främst tillgrepp i butik (- 1 586, - 7,8 %) vilket är en brottskategori där även inflödet minskat.

Antalet ärenden redovisade till åklagare ökade i samtliga polisregioner, antalsmässigt främst i polisregionerna Nord och Syd.

¹³ *Stöder och annat svinn i svenska butiker* (Svensk handel, 2017)

Figur 5. Utredningsandel (andel ärenden redovisade till åklagare av bearbetade ärenden) 2013–2018

Under perioden 2013–2017 minskade utredningsandelen från att inledningsvis vara ca 32 procent till 27 procent 2017. Under 2018 ökade dock utredningsandelen till knappt 29 procent.

Förändringarna är relativt små för merparten av brottskategorierna. De största ökningarna har inträffat i brottskategorierna övriga brott mot person, skadegörelsebrott, tillgreppsbrott (exkl. i butik) och trafikbrott som alla ökat med mellan 1,2 och 1,6 procentenheter.

Utredningsandelen varierar relativt mycket mellan de olika brottskategorierna. De högsta utredningsandelarna har de brottskategorier som helt eller till stor del består av så kallade ingripandebrott (narkotikabrott, trafikbrott, tillgrepp i butik och övriga specialstraffrättsliga brott) och de lägsta utredningsandelarna har de så kallade offerbrotten.

Utredningsandelen ökade i en majoritet av polisregionerna. De största ökningarna skedde i polisregionerna Bergslagen, Nord, Väst och Syd (+ 1,9 procentenheter).

Antalet ärenden som redovisas till åklagare påverkas av i vilken omfattning förundersökningsbegränsning¹⁴ används. Om ärenden inte hade förundersökningsbegränsats skulle troligen en del av dessa ha redovisats till åklagare. Antalet förundersökningsbegränsade ärenden ökade med drygt 12 procent (+ 3 649) under 2018.

Inkomna brottsmisstankar till åklagare

Åklagare har till uppgift att handlägga de ärenden och brottsmisstankar som polisen överlämnar och kan inte i någon större utsträckning påverka omfattningen av inflödet. Uppgiften att leda förundersökningar är delad mellan åklagare och polis. Det är främst vid allvarigare brottslighet som utredningen leds av åklagare. Den närmare uppdelningen är reglerad mellan myndigheterna.

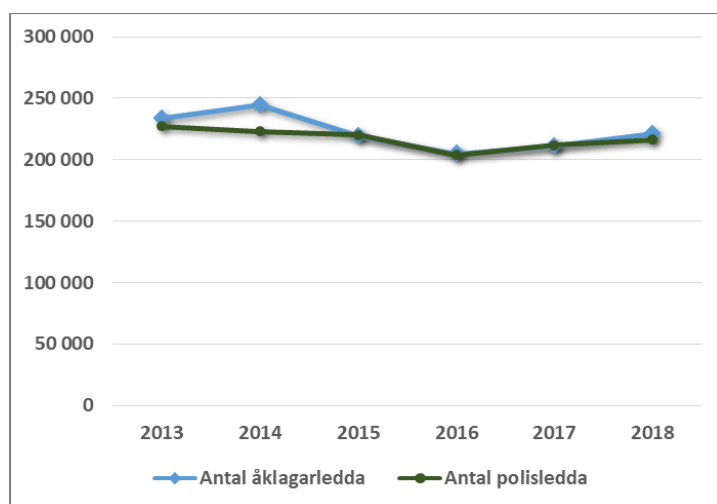
Åklagarmyndighetens inflöde utgörs därmed av två huvuddelar, dels anmälningar om brott i de förundersökningar som ska ledas av åklagare, dels färdiga utredningar där polisen varit förundersökningsledare (se figur 6). De senaste åren har fördelningen av förundersökningsledarskap varit ungefär lika för inkomna brottsmisstankar, hälften har varit åklagarledda och hälften polisledda. Den vanligaste brottskategorin för brottsmisstankar i åklagarledda utredningar är våldsbrott (i genomsnitt 36 % de senaste tre åren) följt av övriga brott

¹⁴ Förundersökningsbegränsning innebär att brottsutredningar i vissa fall kan begränsas till de mest väsentliga delarna för att få en snabb och effektiv lagföring. Om polis och åklagare avstår från att utreda ett brott, dvs. använder sig av förundersökningsbegränsning, handlar det oftast om att en och samma person är misstänkt för många brott och att straffet inte skulle påverkas av om man utreder ännu ett. Syftet är att resurserna ska användas så effektivt som möjligt, i första hand till att utreda och lagföra andra brott.

mot person samt bedrägeribrott m.m. (14 resp. 13 %). Brottsmisstankar i polisleda utredningar som kommer till åklagare är till stor del trafikbrott (29 %) och narkotikabrott (26 %).

Mellan 2017 och 2018 ökade inflödet i båda grupperna. Det kom alltså både in fler anmälningar om brott för vilka åklagare ska vara förundersökningsledare och fler polisleda utredningar färdiga för åklagarbeslut. Brottsmisstankar i åklagarledda förundersökningar, som oftast kräver mer utredningsresurser, ökade med 10 000 brottsmisstankar och polisleda med 4 800.

Figur 6. Antalet till åklagare inkomna brottsmisstankar för åklagarledda respektive polisleda utredningar, 2013–2018

Om utvecklingen av inflödet till åklagare jämförs med polisens utflöde behöver hänsyn tas till hur vanligt det är att åklagare är förundersökningsledare för den aktuella typen av brott. Där det är huvudregel att åklagare ska vara förundersökningsledare (exempelvis vid många våldsbrott och andra brott mot person) hänger utvecklingen av inflödet närmast samman med utvecklingen av polisens *bearbetade ärenden*, eftersom åklagare vanligen får in ärendena och brottsmisstankarna i dessa i anslutning till att förundersökning inleds. För brott där polisen vanligen självständigt leder utredningen (t.ex. trafikbrott och butikstillgrepp) hänger utvecklingen av inflödet till åklagare närmare samman med hur antalet *redovisade ärenden* från polisen utvecklats. Utöver det kan stora ärenden med många brottsmisstankar påverka Åklagarmyndighetens siffror i en annan riktning än polisens, som baseras på antal ärenden oavsett hur omfattande de är.

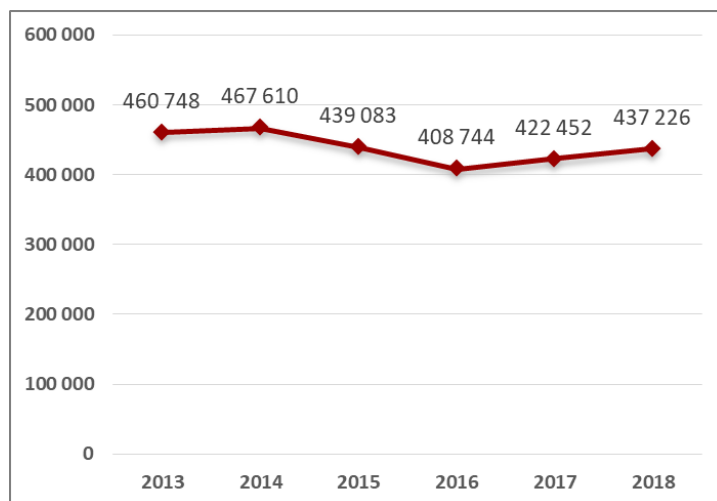
Det totala inflödet av brottsmisstankar till åklagare ökade med 3,5 procent mellan 2017 och 2018, från 422 500 till 437 200. Störst var ökningen för bedrägeribrott m.m. (+ 13,2 %) och övriga specialstraffrättsliga brott (+ 11,5 %). I dessa kategorier beror den stora ökningen till viss del på enstaka ärenden med en stor mängd brottsmisstankar som gäller penningtvätt respektive smuglingsbrott. Även för narkotikabrott och våldsbrott ökade antalet inkomna brottsmisstankar, med 5,5 respektive 2,7 procent. Det är dock inte alla brottskategorier som uppvisar en ökning av inflödet av brottsmisstankar till åklagare. Inflödet av brottsmisstankar rörande tillgrepp i butik minskade med 7,5 procent, och även för tillgrepsbrott i övrigt minskade inflödet (med 6,0 %).

I fem av de sju geografiska åklagarområdena ökade inflödet av brottsmisstankar med mellan 1,6 och 11,6 procent. Antalsmässigt var ökningen störst i åklagarområde Syd. I ett åklagarområde var inflödet i princip oförändrat och i åklagarområde Väst minskade det med 2,3 procent.

Det är viktigt att framhålla att statistik som bygger på brottsmisstankar är förhållandevis känslig för enstaka mycket stora ärenden, vilket innebär att stora variationer mellan år kan ha sin grund i ett fåtal ärenden. Under senare år har detta varit tydligt, inte minst i brottsgruppen bedrägeribrott m.m.

Statistiken ger en bild av en generell ökning av inflödet till åklagare det senaste året, i de flesta åklagarområden och i de flesta brottskategorier. Särskilt stor är ökningen av åklagarledda utredningar.

Figur 7. Antalet till åklagare inkomna brottsmisstankar 2013–2018

Öppna ärenden

Antalet öppna ärenden minskade marginellt (- 1 390, - 0,9 %) och uppgick vid utgången av december 2018 till cirka 153 000. Ärenden som varit öppna 0–12 månader minskade med cirka 3 procent medan ärenden äldre än 12 månader däremot ökade med ca 9 procent.

De öppna ärendena minskade eller var oförändrade i samtliga brottskategorier utom narkotikabrott och bedrägeribrott m.m. Ökningen i brottskategorin narkotikabrott var relativt liten, medan antalet öppna ärenden i brottskategorin bedrägeribrott m.m. ökade kraftigt (+ 4 350, + 16,6 %). Antalet öppna ärenden totalt minskade i fyra av sju polisregioner. Den största minskningen skedde i polisregion Nord. Antalet öppna ärenden ökade i polisregionerna Bergslagen, Väst och Öst. Trots att antalet öppna ärenden minskade under 2018 ligger de fortfarande på en något högre nivå än normalt. I de utredningar där förundersökningen leds av åklagare har antalet öppna (balanserade) brottsmisstankar dock ökat.

De äldre öppna ärendena ökade i en majoritet av brottskategorierna, och de har ökat kraftigt i brottskategorierna *våldsbrott*, *skadegörelsebrott*, *narkotikabrott*, *bedrägeribrott m.m.* och *övriga brottsbalksbrott*. Antalsmässigt var det främst *bedrägeribrott m.m.* och *våldsbrott* som ökade. De äldre öppna ärendena ökade kraftigt eller mycket kraftigt i samtliga polisregioner utom Nord och Syd där de minskade.

Den höga andelen äldre öppna ärenden har påverkat utredningsresultatet negativt. Möjligheten att redovisa ett ärende minskar generellt ju äldre ärendet blir. Eftersom förundersökning inletts för det stora flertalet öppna ärenden innebär det att när de väl avslutas, kommer en större andel läggas ned och en mindre andel redovisas till åklagare än normalt. Detta påverkar utredningsandelen och därmed utredningsresultatet negativt.

Lagföring

- Antalet lagförda personer ökade med 4,9 procent till 108 300. Även antalet och andelen lagföringsbeslut ökade.
- Kvaliteten (lagföringskvoten) i utredningarna ökade något och är på en hög nivå, 93 procent.

Lagförda personer och lagföringsbeslut

I begreppet lagföring ingår åklagarens beslut om åtal, strafföreläggande och åtalsunderlåtelse¹⁵ samt beslut om företagsbot¹⁶ istället för straff.

Räknat på personnivå lagförde åklagare fler personer under 2018 än året innan. Antalet ökade med 5 000 från 103 300 till 108 300 (+ 4,9 %). Den generella statistiken över lagförda personer baseras på uppgifter som inte innehåller någon detaljerad information om vilka brott personen lagförts för. Det är därför svårt att göra en närmare analys av om det är några särskilda typer av brott som ligger bakom utvecklingen. På övergripande nivå kan dock konstateras att den största ökningen av antalet lagförda personer skedde i bötesärenden (+ 23,1 %) samt narkotikaärenden (+ 7,9 %) medan antalet lagförda personer i våldsärenden minskade marginellt (- 0,5 %). Liksom gällande inflödet minskade det totala antalet lagförda personer i åklagarområde Väst (- 2,0 %), medan antalet ökade vid övriga åklagarområden.

Räknat per brottsmisstanke ökade antalet lagföringsbeslut med 13 500 eller drygt 6 procent mellan 2017 och 2018, från 221 600 till 235 200. Antalet ökade för samtliga brottstyper utom tillgrepp i butik. Den största procentuella ökningen skedde för övriga brottsbalksbrott (+ 22,4 %). Bedrägeribrott m.m. stod för den största antalsmässiga ökningen (+ 4 700), en ökning som till stor del förklaras av ett enskilt ärende om penningtvätt med ca 3 500 brottsmisstankar.

Utredningarnas kvalitet

Lagföringskvoten¹⁷, som är en kvalitetsindikator, ökade med drygt 1 procentenhet och är på en mycket hög nivå (93,1 %). Den effektiva lagföringskvoten¹⁸ ökade också marginellt vilket beror på en ökad användning av förundersökningsbegränsning inom polisen.

Lagföringskvoten varierar för de olika brottskategorierna – från 84 till 97 procent. Lagföringskvoten är relativt oförändrad för flera brottskategorier, men har ökat något för övriga brott mot person, bedrägeribrott m.m. och övriga brottsbalksbrott. Lagföringskvoten ökade något i polisregion Mitt. I övrigt är förändringarna marginella. Spridningen av lagföringskvoten mellan polisregionerna är relativt liten och ligger mellan 92 och 94 procent.

En del av de ärenden som redovisas till åklagare skickas tillbaka för att förundersökningen behöver kompletteras med information. Kompletteringsvolymen¹⁹ var ca 16 procent 2018 vilket är oförändrat jämfört med 2017. Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten inledde under året ett arbete för att minska antalet kompletteringar i syfte att effektivisera utredningsprocessen.

¹⁵ En åtalsunderlåtelse innebär att brottsutredningen leder till en notering i belastningsregistret men inte till någon påföljd. Inkluderar straffvarning till unga lagöverträdare.

¹⁶ Åklagare kan yrka på företagsbot för brott som begås i näringsverksamhet.

¹⁷ Andel positiva lagföringsbeslut där förundersökning letts av polis eller åklagare av beslutade brottsmisstankar.

¹⁸ Andel positiva lagföringsbeslut, exkl. åtalsunderlåtelser som inte avser ungdomar under 18 år, av beslutade brottsmisstankar i ärenden som letts av polis eller åklagare.

¹⁹ Andel beslut om att skicka tillbaka förundersökningen till polisen i relation till antal brottsmisstankar med beslut i åtalsfrågan.

Åklagarnas beslut

För varje brottsmisstanke där åklagaren tagit ställning i åtalsfrågan räknas ett beslut i statistiken. Det gäller oavsett om det är på förundersökningsstadiet eller om det är ett beslut baserat på en färdigställd utredning. Antalet beslut ökade med 15 700 (+ 4,4 %) mellan 2017 och 2018. De största procentuella ökningarna skedde i brottskategorierna bedrägeribrott m.m. (+ 12,1 %) och övriga brottsbalksbrott (+ 11,5 %). I ett av de sju geografiska åklagarområdena minskade antalet beslut medan övriga sex hade ökande eller oförändrat antal.

Antalet beslut hänger av naturliga skäl tätt samman med antalet inkomna brottsmisstankar. Dock finns en viss eftersläpning av siffrorna beroende på utrednings- och beslutstider. Det är förklaringen till att exempelvis antalet beslut om bedrägeribrott m.m. minskade under 2017 trots att antalet inkomna brottsmisstankar ökade. Som en konsekvens av detta ökade antalet brottsmisstankar som är under utredning och brottsmisstankar där åklagare ska fatta beslut.

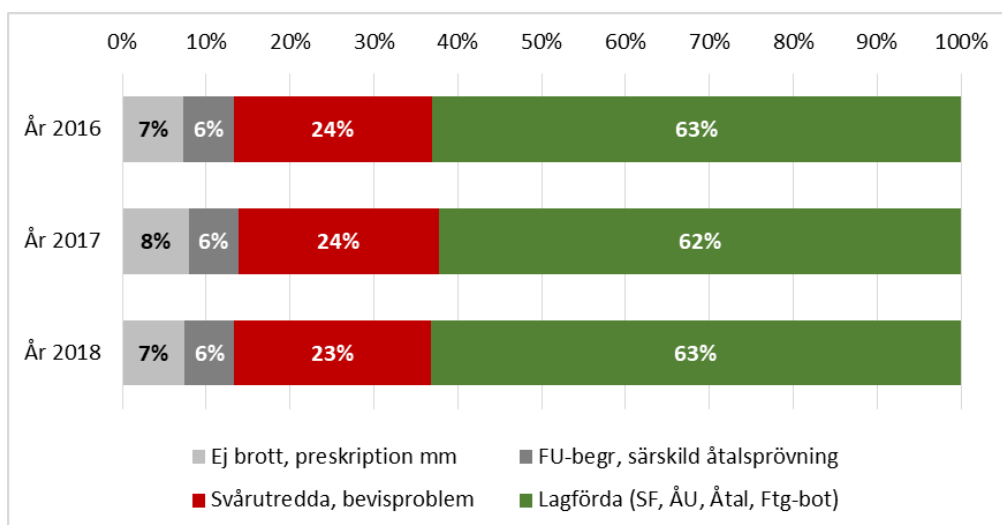
Som nämnts i det inledande kapitlet om förutsättningar för verksamheten varken kan eller ska polis och åklagare utreda alla anmälda brott. För att skapa en bild av hur mycket som är möjligt att klara upp har Åklagarmyndigheten, utifrån ett antal beslutskategorier, gjort en uppdelning av samtliga brottsmisstankar som hanterats vid myndigheten. Kategorierna avser att spegla vilken typ av handläggning som varit aktuell hos åklagare, vilket i sin tur ger en indikation om förutsättningarna för upplösning. Kategorierna är följande:

- **Ej brott, preskription m.m.** Brottsmisstankar där det under utredningen/handläggningen framkommer att misstankarna omöjligt kan leda till lagföring.
- **Förundersökningsbegränsning, särskild åtalsprövning.** Brottsmisstankar som inte bör utredas, t.ex. av processekonomiska skäl.
- **Svårutredda, bevisproblem.** Inbegriper brottsmisstankar med mycket varierande grad av förutsättning för lagföring, men åtminstone med någon teoretisk möjlighet till detta.
- **Lagföring.** Brottsmisstankar som avslutats med strafföreläggande, åtalsunderlåtelse, åtal eller företagsbot.

Dessutom fattar åklagare ett antal beslut som innebär att handläggning inte ska ske vid Åklagarmyndigheten. Det kan till exempel bero på att brottsmisstanken ska utredas vidare av en annan myndighet eller att misstanken redan har registrerats. Denna typ av beslut är exkluderade från ”antal beslut” i den här rapporten eftersom de inte innebär att åklagaren har tagit ställning i åtalsfrågan.

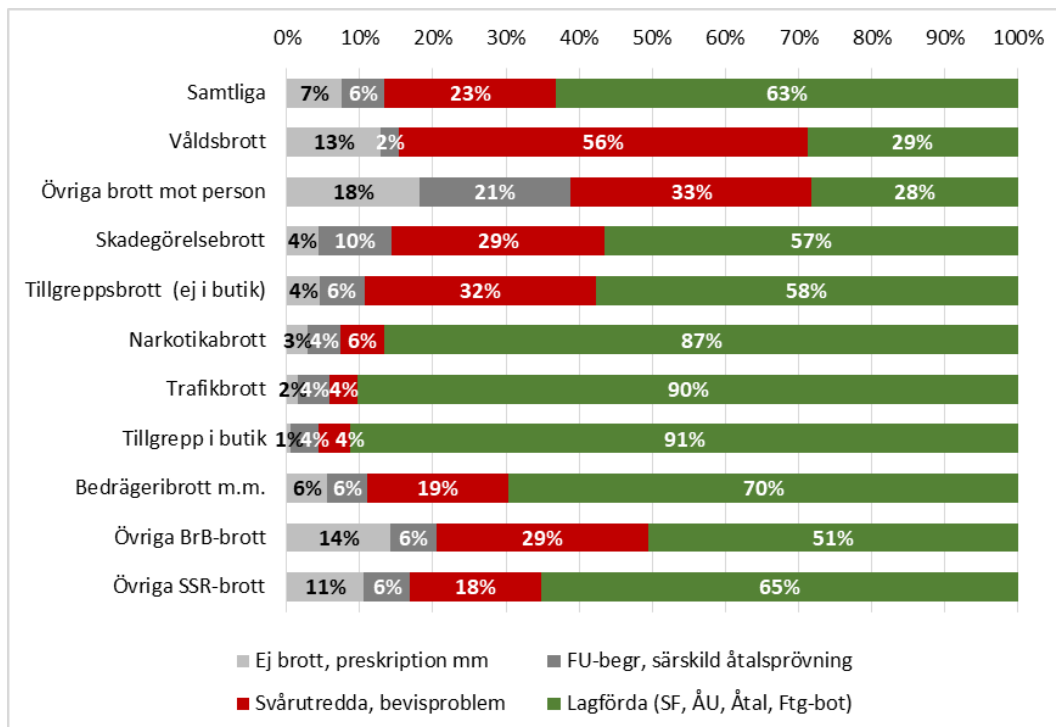
I figur 8 framgår beslutsfördelningen under 2016–2018 i de fyra kategorier där åklagare tagit ställning i åtalsfrågan.

Figur 8. Uppklaringsbarhet, procentuell fördelning av beslut på misstankar hos åklagare 2016–2018

Av samtliga åklagarbeslut 2018 avsåg 13 procent beslut som innebär att brottsmisstanken inte kan eller bör utredas (ej brott, preskription m.m. och förundersökningsbegränsning, särskild åtalsprövning). Knappt en fjärdedel (23 %) lades ned av andra skäl, främst på grund av bevisproblem. Det innebär vanligen att det inte gått att bevisa att den eller de som varit misstänkta har gjort sig skyldiga till brottet och att en fortsatt utredning inte bedöms kunna förändra bevisläget och leda till fällande dom. Lagföringsbesluten utgjorde 63 procent.

Figur 9. Uppklaringsbarhet, procentuell fördelning på misstankar hos åklagare, per brottskategori 2018

Som framgår av figur 9 skiljer sig fördelningen mellan dessa olika kategorier av beslut påtagligt mellan olika brottstyper. Bakom en lagföringsandel på samma nivå för olika brottstyper kan finnas skilda fördelningar av de olika beslutstyperna. Det framgår tydligt vid jämförelse mellan grupperna våldsbrott och övriga brott mot person som båda har en lagföringsandel på knappt 30 procent. För

den sistnämnda gruppen är det klart vanligare att brottsmisstanken avslutats med ett beslut som innebär att misstanken inte kan eller bör utredas vidare, medan våldsbrotten oftare avslutas på grund av svårigheter med bevisning. Skillnaden i exemplet beror till stor del på att brottskategorin övriga brott mot person i hög grad består av ärekränkingsbrott och andra brott som bara under särskilda förutsättningar faller under allmänt åtal.

Andel lagföringsbeslut hos åklagare

Totalt sett ökade andelen lagföringsbeslut, ställt i relation till antalet brottsmisstankar med åklagarbeslut, med 1 procentenhet under 2018 jämfört med året innan. Alla brottskategorier utom våldsbrott uppvisar en ökning. Mest ökade andelen lagföringsbeslut i brottskategorierna övriga brottsbalksbrott (+ 4,5 procentenheter) och bedrägeribrott m.m. (+ 4,2 procentenheter).

Vid ett av de sju åklagarområdena minskade lagföringsandelen, medan den ökade eller var oförändrad i de övriga sex. Lagföringsandelen 2018 varierade mellan 59 och 69 procent för de olika åklagarområdena.

Utfallet påverkas av flera faktorer som inte handlar om förmågan att samla bevisning till stöd för åtal eller annan lagföring. Inte minst påverkas den statistiska lagföringsnivån av ärendesammansättningen. I vissa brottskategorier lagförs nio av tio brottsmisstankar (se figur 9). Det är fråga om enkla brott som utreds av polis och redovisas som färdiga utredningar. I andra brottskategorier är lagföringsnivån knappt tre av tio. Redan små förändringar av ärendesammansättningen påverkar därför den totala lagföringsnivån, även om lagföringsandelen för de enskilda brottskategorierna är oförändrad.

Handläggningstider

- Inom polisen ökade medelgenomströmningstiderna för ärenden redovisade till åklagare från 121 till 122 dagar.
- Inom Åklagarmyndigheten har beslutstiden ökat från 16 till 17 dagar.

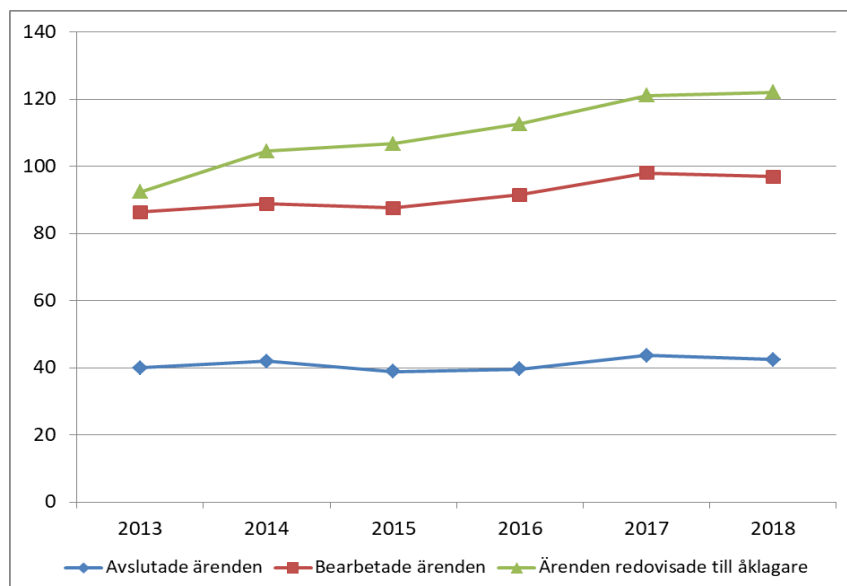
Medelgenomströmningstiden för ärenden redovisade till åklagare ökade från 121 till 122 dagar, jämfört med 2017. Däremot minskade medelgenomströmningstiden i samtliga polisregioner utom Nord och Väst. Den minskade eller var oförändrad i flertalet brottskategorier. De största förändringarna skedde i brottskategorierna övriga brott mot person och bedrägeribrott m.m. som båda ökade med 15 procent.

Medelgenomströmningstiden för avslutade och bearbetade ärenden minskade jämfört med 2017. De avslutade ärendena tog i genomsnitt 42 dagar (- 1 dag) och de bearbetade ärendena tog i genomsnitt 97 dagar (- 1 dag). Medelgenomströmningstiden för avslutade och bearbetade ärenden minskade eller var oförändrad i samtliga polisregioner utom Öst. Den minskade eller var oförändrad i samtliga brottskategorier utom övriga brott mot person och övriga brottsbalksbrott.

Att medelgenomströmningstiden för avslutade och bearbetade ärenden minskade beror på att det fattats snabbare beslut om att avsluta ärenden

- där förundersökning inte inletts
- där förundersökning inletts, men där ärendet lagts ned.

Figur 10. Medelgenomströmningstid (dagar) för avslutade ärenden, bearbetade ärenden och ärenden redovisade till åklagare 2013–2018

Beslutstiderna – tiderna från det att ett färdigt beslutsunderlag kommer in till åklagare fram till ett fattat åklagarbeslut – är något som åklagarna till största delen själva förfogar över. Tiden kan läggas till polisens medelgenomströmningstid för att få en mer komplett bild av hela genomströmningstiden för utredning och lagföring. Den genomsnittliga beslutstiden ökade något under 2018, från 16 till 17 dagar. Vid åklagarområdena varierade beslutstiden mellan 12 och 22 dagar.

För brottstyper där beslutsunderlaget generellt sett utgörs av mer omfattande utredningar, exempelvis bedrägeribrott m.m. och brott mot person, är beslutstiderna något längre, medan de för enklare ärenden som trafikbrott och butikstillgrepp är kortare. För hälften av alla brottsmisstankar är beslutstiden fem dagar eller kortare.

Allmänhetens förtroende och bemötandet av brottsutsatta

- 49 respektive 36 procent uppgav att de hade stort förtroende för polis och åklagares sätt att bedriva sitt arbete, vilket är en ökning sedan föregående år.
- Hälften av de brottsutsatta hade en positiv erfarenhet av polisens arbete.

Det är angeläget att de som utsatts för brott anser att de har fått ett professionellt bemötande av polis och åklagare, inte minst för *förtroendet* för vår verksamhet och därmed för benägenheten att anmäla brott och delta i brottsutredningar som leder till att brott kan klaras upp. Nationella trygghetsundersökningen²⁰ (NTU) ger underlag för att följa utvecklingen inom trygghet och förtroende, med geografisk jämförbarhet och jämförbarhet över tid. Undersökningens frågeområden har direkt koppling till de övergripande kriminalpolitiska målen om ökad trygghet och minskad brottslighet, och undersökningen är också en viktig del i ett utökat medborgarperspektiv.

Allmänhetens förtroende

Under 2013–2016 uppgav i genomsnitt 49 procent att det hade stort förtroende²¹ för rättsväsendet som helhet. År 2017 sjönk andelen som uppgav att de hade stort förtroende till 44 procent. År 2018 har förtroendet ökat till 47 procent. I undersökningen som avser 2018 uppgav 49 (polis) respektive 36 (åklagare) procent att de hade stort förtroende för polis och åklagares sätt att bedriva sitt arbete, vilket är 7 respektive 1 procentenheter högre än 2017. Det kan jämföras med 2007 då 46 respektive 34 procent uppgav att de hade stort förtroende för polis och åklagares sätt att bedriva sitt arbete. Förtroendet för polisens sätt att bedriva sitt arbete är mycket likt det för rättsväsendet som helhet. Brå anger att detta sannolikt beror på att många främst tänker på polisen, den myndighet som de flesta har kännedom om, när de svarar på frågan om rättsväsendet som helhet. Åklagarmyndighetens lägre siffror hänger samman med att myndighetens arbete är mindre känt.

Bemötandet av brottsutsatta

NTU 2018 visar att 44 procent av de som varit i kontakt med polisen under de senaste tre åren på grund av utsatthet för brott hade en positiv erfarenhet av polisens arbete. Det är en liten minskning sedan föregående mätning då andelen var 45 procent. Andelen har legat stabilt med en svag minskning de senaste åren. Kvinnor är mer positiva än män (48 respektive 40 procent). Vid en jämförelse mellan brott med respektive utan inslag av hot eller våld ligger andelen positiva på ungefär samma nivå (44 respektive 45 procent). Däremot är andelen med negativa erfarenheter större bland dem som utsatts för brott som har innehållit hot eller våld (30 %) än bland dem som utsatts för händelser utan inslag av hot eller våld (17 %).

Polisens tillgänglighet och bemötande är det som de brottsutsatta var mest positiva till, medan de var mindre nöjda med informationen de fick och polisens effektivitet. Andelen med positiva erfarenheter av polisens tillgänglighet och bemötande är relativt oförändrad mellan 2017 och 2018, andelen är 49 respektive 54 procent. Andelen som är nöjd med polisens information och effektivitet är 24 respektive 19 procent, vilket är på samma nivå som vid föregående mätning. När det gäller kontakten med åklagare anger 41 procent att de var positiva.

²⁰ Brottsförebyggande rådet (Brå) 2019:1 *Nationella trygghetsundersökningen 2018 – om utsatthet, otrygghet och förtroende*.

²¹ I redovisningen nedan anges, om inget annat uppges, andelen som i ganska/mycket hög grad instämmer i påståendet, sammanfattat som stort förtroende, otrygga, utsatta för brott m.m.

Särskilt viktiga samverkansområden

- Antalet ärenden som inkommit till polisen om sexualbrott och brott mot barn är i stort sett oförändrat.
- Fler personer lagfördes för sexualbrott 2018 än 2017. Antalet som lagfördes för brott mot barn ökade också något.
- För dessa brottstyper har myndigheterna fäst stor uppmärksamhet vid att utveckla och tillämpa metoder som skapar bästa möjliga förutsättningar för lagföring. Brott mot barn ställer alldeles särskilda krav på en välfungerande samverkan mellan många aktörer.
- Det gjordes påtagligt fler finansiella utredningar och antalet ärenden med yrkanden om att förverka utbyte av brott ökade till nära 800.
- Myndigheternas arbete med att återta vinster av brott utvecklades, men det finns potential för ytterligare förbättringar.

Som redan tidigare nämnts finns det särskilda förväntningar på att polisens och åklagarens samverkan ska vara väl utvecklad för vissa brottstyper. För att kunna leva upp till förväntningarna om effektivitet och kvalitet behöver polis och åklagare ha ett nära samarbete och ett särskilt fokus på att utarbeta gemensamma metoder för den enskilda brottstypen.

Myndigheterna har identifierat några områden som medför särskilda utmaningar, men för vilka det samtidigt är särskilt viktigt att vi har god förmåga. Det är också områden som i mycket hög grad utreds gemensamt av polis och åklagare.

Samverkansområdena sexualbrott och brott mot barn överlappar varandra vid vissa brott. Det vill säga att ärenden som ingår i sexualbrott även ingår i kategorin brott mot barn om sexualbrotten specifikt är begångna mot barn. Även våld i nära relation är ett viktigt samverkansområde. På grund av stora revideringar av brottskoder, där flera olika brott delas upp i olika relationskoder, redovisas inte uppföljningen av våld i nära relation i den här rapporten. Myndigheterna har dock en dialog kring hur förändringarna, inklusive de stora revideringar som planeras under 2019, ska följas upp framöver.

Sexualbrott

Tabell 2. Övergripande resultatmätt för Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten 2016–2018 avseende sexualbrott

					Förändring
	(Källa)	2016	2017	2018	2017–2018
Inkomna ärenden till polisen	(P)	13 611	14 765	14 759	0,0%
Antal ärenden redovisade till åklagare	(P)	2 036	2 141	2 584	20,7%
Utredningsandel (andel ärenden redovisade till åklagare av bearbetade ärenden)	(P)	17,9%	16,9%	19,3%	2,4 %-enheter
Antal öppna ärenden totalt (både åklagar- och polisleda FU)	(P)	3 946	4 605	4 652	1,0%
Antal lagföringsbeslut av åklagare ¹	(ÅM)	3 434	3 122	4 966	59,1%
Andel brottsmisstankar som lett till lagföringsbeslut ¹	(ÅM)	35,5%	30,5%	39,2%	8,7%-enheter
Antal personer med lagföringsbeslut ¹	(ÅM)	1 253	1 385	1 506	8,7%
Medelgenomströmningstid (dagar) för ärenden redovisade till åklagare	(P)	159	175	172	- 3 dagar
Genomströmningstid (från färdigt fu-protokoll till åklagarbeslut)	(ÅM)	15	16	23	7 dagar

¹ Med lagföring och lagföringsbeslut avses åklagares beslut om åtal, straffreläggande, åtalsunderlåtelse och företagsbot.

Sexualbrott, som är ett prioriterat område, är en gemensam benämning på brott mot en persons sexuella integritet, som våldtäkt, sexuellt tvång, sexuellt utnyttjande och sexuellt ofredande. Under förra året gällde anmälningarna framför allt fullbordad våldtäkt, grov våldtäkt inomhus mot kvinnor och flickor under 15 år samt sexuellt ofredande mot kvinnor över 18 år och flickor under 15 år.

Under 2018 var antalet inkomna ärenden i stort sett oförändrat i jämförelse med 2017. Samtidigt ökade antalet ärenden redovisade till åklagare (+ 443, + 20 %), och utredningsandelen, från knappt 17 procent 2017 till drygt 19 procent 2018.

Under perioden 2016–2018 ökade antalet personer som lagfördes för sexualbrott, det senaste året med 8,7 procent (+ 121). Vid samtliga åklagarområden ökade antalet lagförda personer, med mellan 2 och 18 procent.

Antalet lagföringsbeslut ökade ännu kraftigare (+ 1 844, + 59,1 %) vilket inneburit en påtaglig ökning av andelen brottsmisstankar som lett till lagföring (+ 8,7 procentenheter). Ökningen av brottsmisstankar med lagföringsbeslut gäller främst utnyttjande av barn för sexuell posering, men även för andra sexualbrott mot barn har lagföringsbesluten ökat påtagligt. Utvecklingen kan till viss del förklaras av enstaka ärenden med flera hundra brottsmisstankar, något som också påverkar kategorin brott mot barn. Några motsvarande extremt stora ärenden förekom inte i lagföringsstatistiken under 2017.

Under 2018 minskade medelgenomströmningstiden för ärenden redovisade till åklagare från 175 till 172 dagar, men antalet öppna ärenden ökade något (+ 1,0 %). Sexualbrott är ofta svåra att utreda, vilket kan leda till långa utredningstider. Polis och åklagare fortsätter arbetet för att minska genomströmningstiderna.

Även beslutstiden hos åklagare ökade, med i genomsnitt en vecka. Det är en förhållandevis stor ökning, som dock helt beror på ett ärende med många brottsmisstankar om sexualbrott mot barn och lång registrerad beslutstid.

Vad gäller lagföringen kan konstateras att bevissvårigheterna beträffande denna brottstyp inte sällan leder till att förundersökningen avseende en stor del av brottsmisstankarna läggs ned. Att antalet lagförda personer har ökat de senaste åren är därför positivt. Sammanfattningsvis talar resultaten för att det skett en del positiva förändringar när det gäller medelgenomströmningstiden hos polisen men att det fortfarande finns förbättringar att göra. Förmågan att klara upp brott är förhållandevis stabil.

De särskilda utmaningar som sexualbrotten innebär utredningsmässigt medför att detta är ett område där polis och åklagare ständigt måste utveckla sina arbetsmetoder. Under 2018 slutfördes uppföljningen av tidigare års projekt *Brott mot barn, våld i nära relation och sexualbrott mot vuxna och barn – ett utvecklat bästa arbetssätt*. För mer information om resultatet se avsnittet *Polis och åklagare i samverkan*.

Under 2018 genomförde Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten gemensamt en djupare genomlysning av våldtäktsärenden och ärenden rörande våld i nära relation. Vi tittade då på hela processen från anmälan till dom eller nedläggning. För mer information om arbetet se avsnittet *Polis och åklagare i samverkan*.

Polisen fortsätter genomföra särskilda insatsveckor mot människohandel för sexuella ändamål, koppleri, köp av sexuell tjänst och köp av sexuell handling av barn m.m. I arbetet ingår kompetenshöjande insatser tillsammans med lokal polis och representanter från Åklagarmyndigheten samt socialtjänsten.

Brott mot barn

Tabell 3. Övergripande resultatmätt för Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten 2016–2018 avseende brott mot barn

		2016	2017	2018	Förändring 2017–2018
Inkomna ärenden till polisen	(Källa) (P)	34 342	34 801	34 919	0,3%
Antal ärenden redovisade till åklagare	(P)	4 396	4 299	4 619	7,4%
Utredningsandel (andel ärenden redovisade till åklagare av bearbetade ärenden)	(P)	16,2%	15,1%	16,3%	1,2 %-enheter
Antal öppna ärenden totalt (både åklagar- och polisleda FU)	(P)	7 362	7 607	7 577	0,4%
Antal lagföringsbeslut av åklagare ¹	(ÅM)	6 322	6 044	7 696	27,3%
Andel brottsmisstankar som lett till lagföringsbeslut ¹	(ÅM)	25,3%	24,1%	27,5%	3,4 %-enheter
Antal personer med lagföringsbeslut ¹	(ÅM)	3 268	3 312	3 351	1,2%
Medelgenomströmningstid (dagar) för ärenden redovisade till åklagare	(P)	139	152	160	8 dagar
Genomströmningstid (från färdigt fu-protokoll till åklagarbeslut)	(ÅM)	14	14	20	6 dagar

¹ Med lagföring och lagföringsbeslut avses åklagares beslut om åtal, straffreläggande, åtalsunderlåtelse och företagsbot.

Brott mot barn kan i många, men inte alla, fall identifieras via brottskoder. Statistiken här omfattar i huvudsak misshandel, olaga hot och ofredande, sexualbrott, fridskränkingsbrott och rån, där brottsoffret var under 18 år. Det är alltså brott där utredningen ska bedrivas med särskild skyndsamhet (särskild frist) enligt 2 a § förundersökningskungörelsen (1947:948).

Under 2018 var antalet inkomna ärenden i stort sett oförändrat i jämförelse med 2017. De inkomna anmälningarna handlar i huvudsak om ofredande och sexuellt ofredande, misshandel där offret är bekant med förövaren samt olaga hot.

Lagföringen av brott mot barn mätt som antal personer med lagföringsbeslut ökade marginellt jämfört med 2017 (+ 1,2 %). Antalet och andelen lagföringsbeslut ökade däremot påtagligt. Dessa lagföringsmätt avser antal beslut (ett beslut per brottsmisstanke) och ökningarna förklaras delvis av samma ärenden som för sexualbrott, då ärendena avsåg unga målsägande. Eftersom kategorin brott mot barn innehåller fler brottsmisstankar än kategorin sexualbrott påverkas dock inte lagföringsmått för brott mot barn i lika hög utsträckning av de stora ärendena.

Medelgenomströmningstiden för ärenden redovisade till åklagare ökade mycket under 2018, från 152 till 160 dagar. Beslutstiden hos åklagare var 20 dagar, vilket är en ökning med sex dagar sedan året innan. Det mesta av ökningen av beslutstiden beror på samma ärende som kommenterats vid sexualbrotten.

Genom att införa en särskild frist inom vilken brott mot barn som huvudregel ska utredas har lagstiftaren tydligt pekat på vikten av att sådana brott utreds effektivt. Särskilt med beaktande av detta behöver genomströmningstiderna förbättras.

Det är givetvis viktigt att det finns en god förmåga att klara upp brott, något som är en särskild utmaning då brott mot barn ofta är förknippade med bevisvårigheter. Att antalet personer med lagföringsbeslut har ökat, liksom antalet och andelen lagföringsbeslut, är därför positivt. Den sammantagna bilden är emellertid att det är fortsatt angeläget för polis och åklagare att ha ett gemensamt fokus på förmågan att klara upp brott mot barn och att utredningarna ska bedrivas effektivt.

Brott mot barn ska utredas med särskild hänsyn till barns utsatta situation. Utredningar om brott mot barn sker oftast inom särskilda grupper i nära samarbete mellan framförallt polisen, åklagarna, socialtjänsten och sjukvården. Samverkan sker till stor del i de barnahus som numera finns på många orter i landet. Arbetet är inriktat på att leva upp till det skyndsamhetskrav som gäller för dessa utredningar samt åklagares närvaro vid barnförhören. Projektet för att möjliggöra åklagarnärvaro vid flera förhör via videolänk har fortsatt. Allt fler lokaler har utrustats med teknisk utrustning för att göra det möjligt att närvara vid förhör på distans.

Under året utarbetades en handledning för samarbetet mellan polis och åklagare vid planering och genomförande av förhör med barn samt vuxna med vissa funktionsnedsättningar.

Som nämnts under avsnittet *Polis och åklagare i samverkan* slutredovisade Polismyndigheten genomförda och planerade åtgärder i regeringsuppdraget *Bekämpa sexuella övergrepp mot barn* under året. Det var ett uppdrag som genomfördes i nära samverkan med bland andra Åklagarmyndigheten.

Brottsutbyte

Tabell 4. Övergripande resultatmått 2015–2017 avseende arbetet med återtagande av brottsutbyte

					Förändring
	(Källa)	2016	2017	2018	2017–2018
Antal ärenden med förverkandeyrkanden ¹	(ÅM)	518	607	797	31,3%
Antalet yrkanden om förverkanden ¹	(ÅM)	1 202	971	1 197	23,3%
Yrkanden om förverkanden i belopp, Mnkr ¹	(ÅM)	70	377	60	-84,1%
Finansiella utredningar ²	(ÅM)	485	569	893	56,9%

¹ Uppdaterat från 2016 så att även yrkanden med hänvisning till penningtvättslagen ingår i underlaget

² För 2016–2017 redovisas antalet förenklade tillgångsutredningar. Begreppet finansiella utredningar innebär en något utvidgad definition, men skillnaden bedöms vara marginell varför tidigare års siffror används som referens.

Möjligheterna till ekonomisk vinning är en av de främsta drivkrafterna bakom en stor del av brottsligheten i samhället. Genom arbetet med att återföra utbyte av brott i samband med utredning och lagföring kan drivkrafterna att begå brott minskas.

Brottsvinster kan angripas på flera olika sätt. Det kan vara fråga om förverkande av utbyte av ett brott eller förverkande av utbyte från brottslig verksamhet (utvidgat förverkande). Det kan också vara fråga om åtgärder enligt penningtvättsbrottslagen, företagsbot och påförande av tull eller skatt i samband med utredning och lagföring av tull- eller skattebrott. Även skadestånd kan fungera som ett rättsligt verktyg för att motverka ekonomiska fördelar av brott. De straffprocessuella tvångsmedel som kan användas för att säkra skadestånd, framtida förverkanden och andra betalningsförpliktelser såsom böter och företagsbot är kvarstad, förvar, beslag och penningbeslag.

Det finns i dagsläget ingen samlad statistik över skadestånd kopplat till brottsutbyte. Statistik över brottsutbytesarbetet och dess resultat kan främst fås genom Åklagarmyndighetens uppföljning av bland annat förverkanden och tillgångsutredningar. Under året registrerades yrkanden om förverkande av utbyte av brott eller brottslig verksamhet i 797 ärenden, vilket är en ökning med 31,3 procent sedan året innan.

I vissa ärenden finns ett stort antal förverkandeyrkanden registrerade, och vissa enskilda ärenden har yrkanden om många miljoner kronor. Det gör att både det sammanlagda antalet yrkanden och beloppssumman kan variera stort mellan åren. Mellan 2017 och 2018 sjönk beloppssumman kraftigt. Som underlag för dessa siffror finns för 2017 ett ärende med ett yrkande på närmare 300 miljoner kronor medan det 2018 inte förekom något yrkande i den storleken. I syfte att tydligare se utvecklingen har Åklagarmyndigheten i sin uppföljning gått över till att främst följa antalet ärenden där förverkandeyrkanden förekommer.

En finansiell utredning görs på den misstänkta personen och personens närstående. Den består av att leta efter tillgångar och utreda ekonomiska förhållanden. Under 2018 genomfördes 893 finansiella utredningar, antingen av åklagarrevisorer eller av tillgångsutredare hos polisen enligt åklagares direktiv. Det är en stor ökning jämfört med 2017 då motsvarande siffra var 569.

Även om den tillgängliga statistiken visar en positiv utveckling för arbetet med att återta brottsutbyte bör det finnas potential för ytterligare förbättringar. För att polis och åklagare ska bli mer effektiva krävs en bred kunskap och erfarenhet om dessa frågor inom myndigheterna. Det

krävs även en väl utvecklad samverkan med andra myndigheter som Ekobrottsmyndigheten, Tullverket, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten.

Samordningsfunktionen för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism är ett exempel på sådan myndighetsöverskridande samverkan. I funktionen ingår, förutom Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten, också representanter från flera av rättsväsendets myndigheter samt exempelvis Skatteverket och tre länsstyrelser. Samordningsfunktionen ska bland annat löpande identifiera, kartlägga och analysera riskerna och metoderna för penningtvätt och finansiering av terrorism i Sverige samt offentliggöra nationella riskbedömningar.

Under 2018 har samordningsfunktionen främst bedrivit ett arbete för att bygga upp verksamheten, bland annat genom att ta fram modeller och arbetsprocesser för en ökad samverkan mellan deltagande myndigheter. Vidare har man arbetat med en nationell riskbedömning och en första rapport beräknas vara klar under första halvåret 2019. Ett flertal konferenser, i syfte att öka kunskapen och samarbetet inom området, har också genomförts.

Bilaga 1 – Verksamhetsutfall per brottskategori

Polismyndigheten nationellt

Brottskategorier	Antal inkomna ärenden				Förändring %	Antal bearbetade ärenden				Förändring %	Antal ärenden redovisade till åklagare			Förändring %
	2016	2017	2018	2017-2018		2016	2017	2018	2017-2018		2016	2017	2018	2017-2018
Våldsbrott	129 629	125 677	124 870	-0,6%	109 854	110 476	108 774	-1,5%	19 051	18 528	18 594	0,4%		
Övriga brott mot person	86 211	89 261	87 527	-1,9%	45 316	50 532	49 426	-2,2%	4 391	4 655	5 303	13,9%		
Skadegörelsebrott	154 594	163 687	173 168	5,8%	17 769	18 375	16 475	-10,3%	3 053	3 314	3 195	-3,6%		
Tillgreppsbrott (exkl. i butik)	419 376	406 333	369 492	-9,1%	90 531	92 097	80 418	-12,7%	9 126	8 351	8 269	-1,0%		
Narkotikabrott	50 123	55 395	60 412	9,1%	48 047	54 082	59 814	10,6%	28 930	32 111	35 260	9,8%		
Trafikbrott	135 477	148 691	153 609	3,3%	70 498	79 014	81 089	2,6%	38 384	41 255	43 624	5,7%		
Tillgrepp i butik	45 297	42 184	38 800	-8,0%	35 630	34 325	31 789	-7,4%	22 078	20 361	18 775	-7,8%		
Bedrägeribrott m.m. ¹	158 129	146 705	165 647	12,9%	59 716	66 255	66 382	0,2%	8 352	8 987	9 359	4,1%		
Övriga BrB-brott	38 680	39 836	40 052	0,5%	24 131	26 638	27 241	2,3%	4 461	4 641	4 990	7,5%		
Övriga SSR-brott	30 261	31 385	33 805	7,7%	20 949	22 253	23 209	4,3%	7 539	7 616	7 983	4,8%		
Totalt	1 247 777	1 249 154	1 247 382	-0,1%	522 441	554 047	544 617	-1,7%	145 365	149 819	155 352	3,7%		

Brottskategorier	Utredningsandel (andel ärenden redovisade till åklagare av bearbetade ärenden)				Förändring %-enheter	Förundersökningsandel (andel ärenden med inledd FU av avslutade ärenden)				Förändring %-enheter	Medelgenomströmningstid för ärenden redovisade till åklagare			Förändring i dagar
	2016	2017	2018	2017-2018		2016	2017	2018	2017-2018		2016	2017	2018	2017-2018
Våldsbrott	17,3%	16,8%	17,1%	0,3%	86,5%	86,8%	86,0%	-0,8%	144	164	168	4		
Övriga brott mot person	9,7%	9,2%	10,7%	1,5%	53,3%	56,3%	55,6%	-0,7%	158	175	201	26		
Skadegörelsebrott	17,2%	18,0%	19,4%	1,4%	11,5%	11,2%	9,5%	-1,7%	153	164	161	-2		
Tillgreppsbrott (exkl. i butik)	10,1%	9,1%	10,3%	1,2%	21,4%	22,4%	21,4%	-1,0%	126	142	142	0		
Narkotikabrott	60,2%	59,4%	58,9%	-0,4%	98,3%	98,6%	98,4%	-0,2%	100	104	102	-2		
Trafikbrott	54,4%	52,2%	53,8%	1,6%	52,6%	52,3%	52,0%	-0,3%	74	83	79	-4		
Tillgrepp i butik	62,0%	59,3%	59,1%	-0,3%	79,9%	79,4%	79,6%	0,2%	50	64	62	-1		
Bedrägeribrott m.m. ¹	14,0%	13,6%	14,1%	0,5%	37,8%	44,4%	40,6%	-3,8%	332	267	307	40		
Övriga BrB-brott	18,5%	17,4%	18,3%	0,9%	63,5%	67,7%	66,8%	-0,9%	180	196	207	11		
Övriga SSR-brott	36,0%	34,2%	34,4%	0,2%	70,1%	69,6%	67,6%	-2,0%	120	159	120	-39		
Totalt	27,8%	27,0%	28,5%	1,5%	42,0%	43,9%	43,2%	-0,7%	113	121	122	1		

Brottskategorier	Antal nedlagda ärenden				Förändring %	Lagföringskvot (andel positiva lagföringsbeslut där FU letts av polis eller åklagare av beslutade brottsmisstankar)				Förändring %	Öppna ärenden total			Förändring %-enheter
	2016	2017	2018	2017-2018		2016	2017	2018	2017-2018		2016	2017	2018	2017-2018
Våldsbrott	108 347	109 097	107 917	-1,1%	87,1%	86,8%	87,9%	1,0%	34 671	34 641	34 644	0,0%		
Övriga brott mot person	80 737	85 100	83 518	-1,9%	86,0%	83,3%	85,5%	2,2%	12 767	12 899	12 273	-4,9%		
Skadegörelsebrott	151 895	161 617	171 268	6,0%	84,0%	84,5%	83,8%	-0,7%	4 991	4 450	3 936	-11,6%		
Tillgreppsbrott (exkl. i butik)	414 657	404 191	368 505	-8,8%	88,5%	88,0%	88,8%	0,8%	18 097	16 638	13 671	-17,8%		
Narkotikabrott	20 195	22 966	25 862	12,6%	97,1%	96,5%	96,5%	0,0%	13 105	14 237	14 576	2,4%		
Trafikbrott	91 059	104 227	107 421	3,1%	95,4%	94,9%	95,6%	0,7%	19 455	18 375	17 528	-4,6%		
Tillgrepp i butik	22 836	23 270	21 568	-7,3%	97,1%	97,0%	97,4%	0,4%	7 250	6 655	5 977	-10,2%		
Bedrägeribrott m.m. ¹	149 955	140 367	154 214	9,9%	90,7%	86,9%	89,8%	2,8%	27 279	26 317	30 680	16,6%		
Övriga BrB-brott	33 148	34 481	33 862	-1,8%	89,6%	86,4%	90,2%	3,8%	10 359	11 347	11 034	-2,8%		
Övriga SSR-brott	22 291	24 240	26 127	7,8%	92,5%	92,1%	93,7%	1,6%	9 058	8 706	8 556	-1,7%		
Totalt	1 095 120	1 109 556	1 100 262	-0,8%	93,1%	92,2%	93,1%	0,9%	157 032	154 265	152 875	-0,9%		

¹ I bedrägeribrott m.m. ingår även ekonomiska brott.

Åklagarmyndigheten nationellt

Brottskategorier	Antal inkomna brottsmisstankar			Förändring %	Antal beslut			Förändring %
	2016	2017	2018	2017-2018	2016	2017	2018	2017-2018
Våldsbrott	91 972	89 558	92 014	2,7%	77 947	76 095	79 640	4,7%
Övriga brott mot person	34 751	36 270	36 819	1,5%	28 606	29 928	30 714	2,6%
Skadegörelsebrott	8 857	8 618	8 694	0,9%	7 016	7 056	6 876	-2,6%
Tillgreppsbrott (ej i butik)	23 924	21 933	20 617	-6,0%	17 540	15 825	15 990	1,0%
Narkotikabrott	66 027	72 554	76 555	5,5%	58 483	61 175	63 788	4,3%
Trafikbrott	64 716	66 950	68 307	2,0%	59 334	61 868	64 444	4,2%
Tillgrepp i butik	29 199	26 757	24 750	-7,5%	26 409	24 528	22 925	-6,5%
Bedrägeribrott m.m. ¹	36 685	47 510	53 763	13,2%	41 494	37 098	41 579	12,1%
Övriga BrB-brott	22 609	23 651	23 755	0,4%	19 811	18 390	20 511	11,5%
Övriga SSR-brott	30 004	28 651	31 952	11,5%	24 594	24 483	25 703	5,0%
Summa	408 744	422 452	437 226	3,5%	361 234	356 446	372 170	4,4%

Brottskategorier	Antal lagföringsbeslut			Förändring %	Andel lagföringsbeslut av totalt antal brottsmisstankar med beslut			Förändring %-enheter
	2016	2017	2018	2017-2018	2016	2017	2018	2017-2018
Våldsbrott	22 810	22 401	22 888	2,2%	29%	29%	29%	-0,7%
Övriga brott mot person	7 620	7 911	8 679	9,7%	27%	26%	28%	1,8%
Skadegörelsebrott	3 971	3 826	3 886	1,6%	57%	54%	57%	2,3%
Tillgreppsbrott (ej i butik)	10 017	8 963	9 231	3,0%	57%	57%	58%	1,1%
Narkotikabrott	51 179	52 943	55 257	4,4%	88%	87%	87%	0,1%
Trafikbrott	53 104	55 323	58 204	5,2%	90%	89%	90%	0,9%
Tillgrepp i butik	24 002	22 178	20 922	-5,7%	91%	90%	91%	0,8%
Bedrägeribrott m.m. ¹	29 583	24 285	28 967	19,3%	71%	65%	70%	4,2%
Övriga BrB-brott	9 808	8 471	10 371	22,4%	50%	46%	51%	4,5%
Övriga SSR-brott	15 708	15 327	16 750	9,3%	64%	63%	65%	2,6%
Summa	227 802	221 628	235 155	6,1%	63%	62%	63%	1,0%

Brottskategorier	Genomströmningstid (från inkommen anmälan till åklagare till åklagarbeslut, åklagarledda)			Förändring i dagar	Beslutstid (från färdigt fu-protokoll till åklagarbeslut)			Förändring i dagar
	2016	2017	2018	2017-2018	2016	2017	2018	2017-2018
Våldsbrott	89	102	107	5	13	14	16	2
Övriga brott mot person	108	102	107	5	19	23	26	3
Skadegörelsebrott	99	135	103	-32	15	15	21	6
Tillgreppsbrott (ej i butik)	73	87	92	5	17	15	18	3
Narkotikabrott	118	113	123	10	11	13	14	1
Trafikbrott	71	66	82	16	8	11	10	-1
Tillgrepp i butik	37	36	40	4	7	9	10	1
Bedrägeribrott m.m. ¹	402	205	226	21	35	34	33	-1
Övriga BrB-brott	168	142	177	35	27	23	24	1
Övriga SSR-brott	154	194	198	4	16	15	18	3
Summa	148	122	133	11	15	16	17	1

¹ I bedrägeribrott m.m. ingår även ekonomiska brott.

Bilaga 2 – Metoder och definitioner av centrala begrepp och resultat

Genomförande och metoder

Projektets arbetsformer och organisation

En arbetsgrupp med representanter från båda myndigheterna har genomfört uppdraget. Polismyndigheten representerades av medarbetare från ekonomiavdelningen och nationella operativa avdelningen (Noa). Åklagarmyndigheten representerades av medarbetare från ekonomiavdelningen och överåklagaren för samordning och analys. Respektive myndighet har haft ansvaret för texter och statistik inom sitt ansvarsområde.

Metoder

För redovisningen av resultatutvecklingen har en gemensam brottsstruktur använts. Arbetsgruppen har tagit fram statistiskt underlag för tio brottskategorier enligt polisens PRR-struktur²² på nationell nivå. I bilaga 3 i den här rapporten finns en utförligare beskrivning och redovisning av brottsindelningarna.

Polisens och Åklagarmyndighetens mått vad gäller antal är inte direkt jämförbara. Polisen redovisar antal ärenden medan Åklagarmyndigheten redovisar antal brottsmisstankar. Ett ärende kan innehålla flera brott och ett brott kan avse flera misstänkta personer. För varje misstänkt person kan det finnas en eller flera brottsmisstankar. Ett utgående ärende hos polisen motsvarade i genomsnitt 1,5–2 inkomna brottsmisstankar hos Åklagarmyndigheten. Denna kvot varierar dock mellan olika brottskategorier och mellan olika tidsperioder.

Åklagarmyndigheten hanterar ytterligare brottsmisstankar utöver de som kommer från polisen. Misstankarna kan även komma från andra myndigheter, exempelvis Tullverket. Dessutom kan Åklagarmyndigheten lägga till brottsmisstankar i ärenden som ursprungligen kommit in från polisen, exempelvis om ytterligare brott upptäcks under utredningen. Nya brottsmisstankar skapas även om fler misstänkta tillkommer för brott som redan finns i utredningen.

Definitioner av centrala begrepp och resultat

Avslutade ärenden: Antal slutredovisade ärenden, dvs. slutredovisade till åklagare, nedlagda, överlämnade till annan myndighet och därmed avslutade i Polismyndighetens diarium.

Bearbetade ärenden: Termen *bearbetade ärenden* används inom polisen och avser antalet slutredovisade (avslutade genom redovisning till åklagare eller genom nedläggning) ärenden med inledd förundersökning (FU) eller ärenden där förenklat redovisningsförfarande till åklagare (RB 23:22 m.m.) använts. Beslut om förundersökning ska ha fattats med en av beslutskoderna nedan. Notera att i antal bearbetade ärenden visas endast information om att beslut har fattats om att inleda FU/RB 23:22, inte med vilken av dessa beslutsgrafer.

- Förundersökning inleds
- Förundersökning utvidgas
- Förundersökning övertas
- Förundersökning anses inledd genom tvångsåtgärd
- Utredning jml. RB 23:22

²² PRR-struktur står för *Polisens resultatrapporter* och omfattar 10 brottskategorier, för ytterligare beskrivning se bilaga 3.

Beslut: Varje brottsmisstanke hos Åklagarmyndigheten avslutas med ett beslut av åklagare. Här avses beslut om lagföring eller avskrivning, det vill säga beslut som innebär att handläggningen kan betraktas som avslutad. Med avskrivning avses här beslut som innebär att en förundersökning läggs ned eller inte inleds, samt beslut att inte väcka åtal avseende en färdigställd utredning. Antalet beslut är mindre än det totala antalet beslutade brottsmisstankar. Detta beror på att de brottsmisstankar som endast omfattas av beslut av administrativ karaktär, till exempel överflyttning mellan åklagarkammare eller att överföra förundersökningen till polisen, har exkluderats här.

Beslutstid: Antalet dagar (medelvärde) från det att en brottsmisstanke inkommer till en åklagarkammare med färdigt förundersökningsprotokoll eller motsvarande beslutsunderlag till dess att beslut fattats av åklagare. Denna genomströmningstid avser samtliga redovisade brottsmisstankar oavsett om polis eller åklagare varit förundersökningsledare.

Förundersökningsandel: Andel ärenden med genomförd förundersökning av avslutade ärenden. Med inledd förundersökning avses samma som beskrivs i stycket *bearbetade ärenden* ovan.

Förundersökningsbegränsning: Förundersökningsbegränsning innebär att man begränsar en brottsutredning till att enbart omfatta de mest väsentliga delarna, eller att vissa brott inte utreds alls. Det handlar oftast om att en och samma person är misstänkt för många brott och att straffet inte skulle påverkas av om man utreder ännu ett. Syftet är att resurserna ska användas så effektivt som möjligt.

Genomströmningstid (åklagare): Antalet dagar (medelvärde) från det att en brottsmisstanke inkommer till Åklagarmyndigheten till dess att beslut fattats av åklagare. Denna genomströmningstid bygger endast på åklagarledda förundersökningar.

Inkomna brottsmisstankar till åklagare: Antalet brottsmisstankar som inkommit till åklagare, antingen genom anmälan om brott där åklagare ska vara förundersökningsledare eller som färdig utredning där polisen, eller i vissa fall annan myndighet, ansvarat för utredningen.

Inkomna ärenden till polisen: Antal inkomna/upprättade handlingar/anmälningar som registrerats, diarieförts och godkänts (granskningsdatum finns) i polisens diarium. Ett inkommet ärende kan innehålla flera anmälda brott. Observera att trafikärenden som resulterat i en på plats godkänd ordningsbot inte ingår i detta mått.

Kompletteringsvolym. Antalet beslut (brottsmisstankar) om att förundersökning ska ledas av polis (främst begäran om komplettering) dividerat med det totala antalet beslut i åtalsfrågan. Antalet beslut om att återföra fu-ledarskapet kan, med avsteg från normala principer för statistiken, ingå i underlaget flera gånger för varje brottsmisstanke om komplettering begärs flera gånger. Trots detta kan de inte fångas till hundra procent utan underlaget får ses som ”minst” så många kompletteringar. En stor kompletteringsvolym indikerar att åklagarna i hög utsträckning ansett att den slutredovisade utredningen saknar väsentligt utredningsmaterial för att kunna ligga till grund för ett lagföringsbeslut.

Lagförda personer: Antal personer med lagföringsbeslut på någon brottsmisstanke i ärendet. Lagföringsbeslut definieras nedan.

Lagföringsbeslut: I begreppet lagföring ingår åklagarens beslut om åtal, strafföreläggande och åtalsunderlåtelse (inklusive straffvarning) – det vill säga att brottsutredningen avslutas utan någon påföljd – samt beslut om företagsbot.

Andelen lagföringsbeslut av antal brottsmisstankar med beslut: Antalet brottsmisstankar för vilka lagföringsbeslut fattats dividerat med antalet brottsmisstankar med beslut, dvs. där beslut om lagföring eller avskrivning fattats. Måttet används av Åklagarmyndigheten för att få en indikation

på kvaliteten i förundersökningarna. Detta mått skiljer sig åt från det polisen använder sig av, se **Lagföringskvot**.

Lagföringskvot avser **andelen positiva lagföringsbeslut där förundersökning letts av polis eller åklagare av beslutade brottsmisstankar**: Antalet brottsmisstankar för vilka lagföringsbeslut fattats dividerat med antalet lagföringsbeslut samt beslut att inte väcka åtal i polis- och åklagarledda förundersökningar. Detta mått används inom polisen och skiljer sig från det mått som Åklagarmyndigheten använder genom att det inte avser beslut att lägga ned (eller inte inleda) förundersökning. Måttet används som ett kvalitetsmått på färdiga förundersökningar.

Effektiv lagföringskvot. Andel positiva lagföringsbeslut, exklusive åtalsunderlåtelse som inte avser ungdomar under 18 år, av beslutade brottsmisstankar i ärenden där förundersökning letts av Polismyndigheten eller Åklagarmyndigheten.

Medelgenomströmningstiden (dagar) för avslutade ärenden (polisen): Från inkommet ärende till slutredovisat ärende, dvs. slutredovisade till åklagare, nedlagda, överlämnade till annan myndighet och därmed avslutade i Polismyndighetens diarium.

Medelgenomströmningstiden (dagar) för bearbetade ärenden (polisen): Från inledd förundersökning till avslutat ärende, dvs. antingen redovisat till åklagare eller nedlagt. Tas fram genom att dividera summan av alla dagar ärenden har varit öppna med antalet bearbetade ärenden. Måttet används inom polisen.

Medelgenomströmningstiden (dagar) för ärenden redovisade till åklagare (polisen): Från inkommet ärende till redovisat till åklagare. Tas fram genom att dividera summan av genomströmningstid i dagar för ärenden redovisade till åklagare med antal ärenden redovisade till åklagare. Måttet används inom polisen.

Nedlagda ärenden: Antal ärenden som slutredovisats genom nedläggning innan utredning startats eller nedläggning av pågående utredning. Ärendet läggs ned genom beslut av Polismyndigheten eller Åklagarmyndigheten.

Nedlägningsandel: Andel nedlagda ärenden av avslutade ärenden.

Uppklaringsbarhet har delats in i fyra grupper. Syfte med indelningen är att tydliggöra i vilken mån ett brott är möjligt att klara upp. I illustrationen används standardregler för avrundning, vilket innebär att summan av procentandelar inte alltid är 100 procent.

Ej brott, preskription mm: Brottsmisstankar där det under utredningen/handläggningen framkommer att misstankarna inte kan eller ska leda till lagföring. Exempelvis kan det under utredningen ha framkommit att det inte är brott som lyder under allmänt åtal, det anmälda kan vara ringa fall eller inte brottsligt. I gruppen ingår även om gärningen är preskriberad eller om den misstänkta har avlidit.

Förundersökningsbegränsning, särskild åtalsprövning: Brottsmisstankar som inte bör utredas av t.ex. processekonomiska skäl. Förundersökningsbegränsning innebär att man begränsar en brottsutredning till att enbart omfatta de mest väsentliga delarna, eller att vissa brott inte alls utreds. Särskild åtalsprövning krävs vid vissa typer av brott. Sådana brott får inte alls eller bara under speciella förutsättningar åtalas av åklagare.

Svårutredda, bevisproblem: Inbegriper brottsmisstankar med mycket varierande grad av förutsättning för lagföring, men åtminstone med någon teoretisk möjlighet till detta. Exempel är bevisproblem, att brottet skett utomlands eller att den misstänkte är på okänd ort eller utomlands.

Lagförda: Brottsmisstankar som avslutats med strafföreläggande, åtalsunderlåtelse, åtal eller företagsbot.

Utöver beslut om lagföring eller avskrivning fattar åklagare beslut av administrativ karaktär vilket innebär att handläggning inte ska ske vid Åklagarmyndigheten. Det kan exempelvis vara brottsmisstankar som avser misstänkta under 15 år, brottsmisstankar som ska kompletteras eller annars utredas ytterligare av polisen innan de eventuellt ska hanteras av Åklagarmyndigheten, eller dubletter som ska tas bort. Beslut av administrativ karaktär ingår normalt sett inte i resultatredovisningen eftersom åklagare inte tagit ställning i åtalsfrågan.

Utredningsandel: Andel ärenden redovisade till åklagare av bearbetade ärenden (ärenden med genomförd förundersökning).

Ärenden redovisade till åklagare: Antal ärenden som redovisats till åklagare avser de brottsärenden som i polisens register redovisats till åklagare och därmed avslutats i myndighetens diarium. Innehåller ärenden som redovisats till åklagare med:

- FU-protokoll
- FU-anteckning
- RB 23:22.

Öppna ärenden: Detta avser det mått som används inom polisen för både åklagar- och polisleda förundersökningar. Antal öppna ärenden mellan inskrivningsdatum och efterfrågad tidpunkt. Hänsyn tas inte till om ärendet har slutredovisats och återupptagits under perioden. Antalet beräknas per den sista varje månad vid ett fastställt körningstillfälle nästföljande månad.

Bilaga 3 - Brottindelning

Särskilt om indelningen av brottskategorier

Polisens utredningsresultat redovisas och bedöms normalt sett utifrån elva brottskategorier grupperade i tre brottsområden. Eftersom ekonomiska brott till största del hanteras av Ekobrottsmyndigheten har de få ärenden som polis/åklagare hanterar slagits ihop med bedrägeribrott m.m.

I februari 2017 beslutade rikspolischefen att Polismyndigheten ska säkerställa uppföljning av verksamheten för samtliga nivåer inklusive historisk data där så är möjligt. Detta beslut föranleddes bland annat av att det efter polisens omorganisation 2015 har funnits brister när det gäller att koppla organisatoriska enheter i den gamla myndighetsstrukturen till organisatoriska enheter i den nuvarande Polismyndigheten. Dessa kopplingar kunde till största del genomföras under 2017, vilket fått konsekvensen att smärre förändringar har inträffat i den historiska statistik som redovisas i bilaga 1 – *Verksamhetsutfall per brottskategori*, Polismyndigheten nationellt.

Eftersom Polismyndighetens organisation kontinuerligt förändras kommer de organisatoriska kopplingarna även fortsättningsvis att löpande behöva omprövas.

Våldsbrott

I brottskategorin ingår bland annat

- misshandel enligt 3 kap. 5–6 § BrB
- våldtäkt enligt 6 kap. 1, 4 § BrB
- olaga hot enligt 4 kap. 5 § BrB
- rån mot privatperson enligt 8 kap. 5, 6 § BrB
- grov kvinnofridskränkning enligt 4 kap. 4 a § BrB.

Övriga brott mot person

Brottskategorin består bland annat av brottstyperna

- ofredande enligt 4 kap. 7 § BrB
- ärekränkingsbrott enligt 5 kap. BrB
- hemfridsbrott (olaga intrång) enligt 4 kap. 6 § BrB
- dataintrång enligt 4 kap. 9 c § BrB
- sexuellt tvång/övergrepp/ofredande enligt 6 kap. BrB (ej våldtäkt)
- vållande till annans död enligt 3 kap. 7, 10 § BrB
- vållande till kroppsskada eller sjukdom enligt 3 kap. 8, 10 § BrB.

Skadegörelsebrott

Brottskategorin består av

- skadegörelsebrott enligt 12 kap. BrB.

Tillgreppsbrott exkl. butikstillgrepp

Brottskategorin består av

- tillgreppsbrott enligt 8 kap. BrB, exklusive rån och tillgrepp i butik, varuhus o.d.

Narkotikabrott

I brottskategorin ingår bland annat brottstyperna

- innehav och bruk av narkotika samt överlåtelse enligt narkotikastrafflagen (1968:64)
- dopningsbrott enligt lag (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel.

Trafikbrott

I trafikbrott ingår

- brott mot trafikbrottslagen (1951:649)
- brott mot trafikförordningen (1998:1276)
- brott mot 20 kap. sjölagen (1994:1009)
- brott mot sjötrafikförordningen (1986:300)
- vållande till annans död i samband med trafikolycka, enligt 3 kap. 7 § BrB och övrig trafiklagstiftning.

De vanligast förekommande brottstyperna i trafikbrottslagen är olovlig körning/grov olovlig körning, rattfylleri/grovt rattfylleri och rattfylleri under påverkan av narkotika.

Tillgrepp i butik

I brottskategorin ingår brottstypen

- stöld, snatteri utan inbrott från butik, varuhus, kommersiell utställningslokal, enligt 8 kap., 1, 2, 4 § BrB.

Bedrägeribrott m.m.

Brottskategorin består av

- brott enligt 9 kap. BrB–bedrägeri och annan oredlighet
- brott mot bidragsbrottslagen (2007:612)
- ekonomisk brottslighet (hanteras till största del av Ekobrottsmyndigheten).

Övriga BrB-brott

Brottskategorin består av ett antal kapitel i brottsbalken. Det mest tongivande är

- 10 kap. BrB – förskingring och annan trolöshet.

Övriga specialstraffrättsliga brott

I brottskategorin ingår brott mot specialstraffrätten (exklusive trafikbrottslagen och narkotikabrottslagen), såsom

- brott mot alkohollagen (2010:1622)
- brott mot vapenlagen (1996:67)
- brott mot knivlagen (1988:254)
- brott mot miljöbalken (1998:808).

Brottskoder för särskilt viktiga samverkansområden

Sexualbrott

0610, 0611, 0613–0616, 0621–0628, 0631–0638, 0640–0682, 0684–0699, 9601–9610, 9612–9674.

Brott mot barn

0351-0354, 0361-0364, 0371–0374, 0381–0384, 0409, 0418, 0420, 0422, 0423, 0426-0429, 0440, 0441, 0450–0453, 0470, 0472, 0474, 0476, 0478, 0480, 0481, 0484, 0485, 0488, 0489, 0610, 0611, 0615, 0616, 0621, 0623, 0625, 0627, 0637, 0640–0647, 0652–0659, 0668-0676, 0681, 0682, 0684–0699, 9301–9348, 9601–9604, 9806–9809.